

Šiame numery

Mūsų jaunimas, "Kronika",
ir kryžius.
Juozas Kralikauskas
mažvydinėmis temomis.
Motiejus Valančius po 100 metų.
Charles Peguy poezija.
Pokalbis su "Grandinėlės"
vadovu.
Leharo "Grafas Liuksemburgas"
Chicagoje.
Juozas Mieliulis —
vienišasis dailininkas.

Po kalavijo — žąsies plunksna

Kalbamės su rašytoju Juozu Kralikausku ryšium su konkurso laimėjimu,
artėjant "Draugo" dvidešimt penktosios premijos šventei

"Draugo" romano konkurso
sukaktuvinė dvidešimt penktoji
iškilnė jau čia pat: ateinantį
sekmadienį (kovo 28 d.) 3 val.
popiet Jaunimo centro didžiojoje
salėje konkurso mecenatas Zigmas
Umbražūnas 1500 dol. premiją
įteiks konkurso laimėtojų, rašy-
tojui Juozui Kralikauskui už jo
naują romaną "Martynas Mažvydas
Vilniuje". Šiame mūsų dailiojo
žodžio pagerbime ir koncer-
te dainuos taipgi Clevelando vy-
rų oktetas, vadovaujamas Ryto
Babicko. Visuomenė kviečiama
parodyti reikiamą dėmesį sava-
i grožinei literatūrai ir dainai. O
artėjančios šventės proga čia už-
kalbinam ir pagrindinį jos "kalti-
ninką" rašytoją Juozą Kralikaus-
ką.

— Kodėl premijuotu romanu
"Martynas Mažvydas Vilniuje"
atšokote nuo metų metais įpra-
stinės Jūsų net kelių romanų te-
mos — Mindaugo laikų, o persi-
kėlėte iš tryliktojo šimtmečio į
šešioliktąjį? Arba kodėl ne į dvi-
dešimtąjį, ne į dabartį?

— Laiką jaučiame ir išgyvena-
me subjektyviai. Laikrodinė va-
landa — 60 minučių. Bet dirbant
nuobodų darbą, ji atrodo kur kas
ilgesnė, o pramogoj — daug
trumpesnė. Kiekvieną minutę
žengiam į dabartį iš praei-
ties. "Dabar" paskum pirmiau",
šandien — paskum vakar.
Aukštupis girdo vidurupį ir žem-
mupį. Praeitį girdo bei lemia da-
bartį ir ateitį.

Žmogus paseno, jį širdies smū-
gis ištiko, susirgo džioga — o ar
ne praėity priežastis? Praeitį —
dabarties pamatai, esminė dalis.
Kiekvienas asmuo susiformavęs
praėity: vaikystėje ir jaunystėje. Ka-
tik mes turim — viskas iš pra-
eities.

Mūsų tauta susiformavo praėi-
ty. Lietuvių kalba — pagrindinis
tautos turtas — iš giliausios pra-
eities. Mažai istoriją tepažįstan-
čiam Lietuvai — tik mažai ir
menka. Be pažinimo negali būti
ir jos meilės.

Kodėl patraukiau į šešioliktą-
jį šimtmetį? Nuo didžiojo aukš-
taičio, vienintelio tokio — prie
didžiojo žemaičio, irgi vieninte-
lio tokio mūsų istorijoje.

Abiejų varlės prasideda — M.
Mindaugas ir Mažvydas.

Abudu numirė 63-čiais šimt-
mečio metais: 1263 ir 1563.

Abu — didieji pradininkai,
amžinybės atžymės.

Abu palaidoti ne po katedrom,
ne mauzoliejuose, ne poantkapin-
iais paminklais. Dešimtmečius
ieškojos, aš vis dar nežinau, ne
ketu kapo vietos. Dėl šito mane
užplūdavo kone siaubingų min-
čių ruja. Tegu kažkur Ragainėje,
bet kad jauget net ir pats Ragai-
nės vardas išskutamas...

— Kokie buvo mažvydiškos
temos paskaitai bei priežastys?

— Bene daugiausia nusvėrė
nuostaba. Toks gi didis mūsų
tautos talentas, iškilęs ir ap-

sireiškęs taip nepaprastai ir lem-
tingai! Vienas pačių didžiųjų
mūsų tautos pranašų bei kel-
rodžių. (Nota bene, visi žydų
pranašai — irgi poetai bei rašy-
tojai).
Ir gūdi mįslė, kad problemos
ir tiesos — dėl kurių kentėjo ir
grūmėsi — nė trupučio nepaseno.
Tos pačios tebėra labai opios ir
šandien. Dėl mūsų meto dinami-
kos bei tempo — ypačgi dėl po-
litinės, ideologinės bei moralinės
krizės — šios problemos juo la-
biau aštrios ir pavojingos...

Ir štai, rūšioje negandos aki-
vaizdoje Martynui Mažvydui
lietuvių kalba — tai šventasis
paveldėjimas mūsų tautos išgel-
bėjimui ir lietuvių išganymui.
Jam liaudies kalba — tai tautos
išlikimo garantija, tarsi pats
kraujas, pati gyvybė. Pagal Mar-
tiną Mažvydą, kelias į tiesą ir
šviesumą, į Dievą bei amžinybę
— per prigimtąjį žodį.

Kad jis dėl mūsų visų, dėl lie-
tuviško žodžio tiek kentėjo, triū-
sėjo, šitiek vargelių turėjo pakel-
ti, su metais jaučiu jam vis giles-
nę užuojautą ir dėkingumą. Ir
kad jo žodis — tai iš nuošir-
džiausio įsitikinimo, grynas jo są-
žinės balsas. Tarsi ir negalėtų iš-
tvirti nebylojęs tiesos. Literatū-
ros darbui buvo atsidėjęs visą
gyvenimą.

Tad ir atsišlieji tarsi į atramą.
Sustiprina, paguodžia, paryški-
na prasmę tavo darbo bei rū-
pesčio. Didelio humanistinio iš-
silavinimo, gerai mokykles keletą
kalbų (ypač klasikinę lotynų kal-
bą), anuomet aukšto literatūrinės
kultūros lygio. Didis mokyto-
jas ir žodžio žynys. Metai po
metų jis man buvo tarsi koks la-
bai gerbiamas profesorius, bran-
gus, artimas ir mylimas.

Giesmyno pratarmėje — jauči
prieš pat mirtį parašytoje — ji-
sai pabrėžia norįs, idant "...ir
mūsų kalba žodžio tarmyba iš-
liktų ir persiduotų būsimoms ge-
neracijoms". Tai testamentinis
mums palikimas. Tautinę sąmo-
nį jis svetūr išlaikė iki mirties.
Savo mintimis bei darbais orien-
tavosi į lietuvių tautą, į Lietuvos
Didžiąją Kunigaikštystę — iki
mirties!

Jam iki mirties lietuvių kalba
buvo "mūsų lietuvių kalba".

Šią temą išsirenkant, daug nu-
svėrė ir didžiulė bei daugiopla
pirmosios knygos reikšmė: istori-
nis paminklas, savo epochos liu-
dytojas, mūsų literatūros prad-
menys bei elementai.

— Ar naujasis Jūsų romanas
yra daugiau vidinė asmenų dra-
ma, kaip, sakysim, buvo Tautvi-
lo temoje, ar įsiai išskirtinį dė-
mesį skiria ir spalvingai ano me-
to Vilniaus kultūrinio ir politi-
nio gyvenimo kunkuliuojančiai
srovei?

— Man rūpėjo Martyno
Mažvydo asmenybės ir 1539-42
m. Vilniaus tikrovės kumas. I-
dant žmonės būtų tikresni. Idant

Rašytojas Juozas Kralikauskas, kuris ateinantį savaitgalį iš Kanados atvyksta
Chicago. Čia jam bus įteikta "Draugo" romano konkurso laimėjimo premija.
Iškilmės bus Jaunimo centro didžiojoje salėje sekmadienį (kovo 28 d.) 3 val.
popiet.

paveikslai bei aplinkybės atitiktų
istorinę tiesą. Idant kultūrinis
bei moralinis lygis būtų kuo tiks-
liau ano meto.

Romane nėra "išskirtinio dė-
mesio" ano meto Vilniaus kultū-
rinio ir politinio gyvenimo
"kunkuliuojančiai srovei". Sai-
kingai bei proporcingai tiek, kiek
Martynas Mažvydas iš jos išau-
gęs ir joje gyvenęs bei kovojęs.
Beje, ta srovė 1539-42 m. dar ne-
buvo ir kunkuliuojanti huma-
nizmo sąjūdžiui; tiesa, pakelta,
bet dar ne kunkuliuojanti. Ji už-
virė XVI a. antroje pusėje, o kun-
kuliavo amžiaus pabaigoje ir XVII
a. pirmoje pusėje — iki siaubingai
barbariškos rusų invazijos 1655
m. rugpjūčio mėn. 8 dieną. Ma-
koliai ir Zolotorenkos kazokai
sautėjo su pačiu baisiuoju rytie-
čių įtūžiu. Išplėdė visas bažny-
čias, išvartė rūstus karius, su-
naikino daugelį senovės paminklų
bei kultūrinių brangenybių.
Vilnių degino per 17 dienų
ir naktų viename išsimais gaisre.
Galop beliko milžiniška griuvė-
sių bei pelenų siaubynė, klajikai
dvokianti dėl daugybės sudegu-
sių gyvulių ir žmonių (žuvo apie
16.999 žm.)...

— Kuo labiausiai pasiūkėjote,
imdami to neįsivaizduojamai

sunkaus darbo mūšikėje situaci-
joje?

— Pasitikėjau tuo pat, kuo ir
Martynas Mažvydas: Dievu ir sa-
vimi. Tikslai.

Mano užmojis jau netrukus
pasirodė tikrai "neįsivaizduojai-
mai" sunkus. Bet aš dar niekad
nemečiau pradėto darbo. Susikau-
piau ir užkietėjau, galvodamas:
Martyno Mažvydo Katekizmas
buvo gi kur kas painesnis, kebl-
esnis bei sunkesnis uždavinys.
Tad ir tu privalai žūt būt ištu-
rėti!

Mano atrama buvo ir šikart ta-
pati: apsidėmas nuo pat anksty-
vos jaunystės gilintis į mūsų isto-
riją bei kalbos raidą; tų studijų
derlius atmintyje.

— Be abejo, tokio daugia-
nio veikalo suorganizavimui rei-
kėjo ir atitinkamų istorinių šalti-
nių atramos, ir anos vilnietiškos
nuotaikos pajautimo. Ar viso to
jums netrūko čia, išėivijoje?

— Ar netrūko istorinių šalti-
nių? Man jų niekad negana. Aš
visada jų alkau. Kuo daugiau ir
visapusiškiau sužinau, tuo tikres-
nis esi. Vis traukia dar psitikrinti
ar giliau įžvelgti, bet jeigu stoko-
ji šaltinio, tai ką? Atidėti ir lauk-
ti, kol pavyks susižvejoti? Iš kur

Žinau, kada ir išvis — ar? Gali su-
vis susitrakti ir vis tiek nebesu-
laukti...

Tikrai, saulei reikia aukšto
skliauto, neapsakomos erdvės.
Betgi saulė — ir žiurulančiam
upely saulė. Esam ir šaltinij ja
regėje. O, regis, kiek gi vandens
šaltinėly ar klanely po lietaus?
Sutelpa saulė ir rasos lašelyje. Iš-
sitenka net akies lėliukėje.
Taip išsitenka ir mano knygelėse
karaliaus Mindaugo likimas, vie-
nuolio valdovo Vaišvilko dra-
ma, ir egzilo Tautvilos, ir Mar-
tyno Mažvydo...

— Kiek pagrįstas įspūdis, kad
Martynas Mažvydas Vilniuje tu-
rėjo gyventi trumpai? Kai pir-
moji lietuviškoji, Mažvydo para-
šytoji knyga buvo išleista Kara-
liaučiuje, tai ir dažnai pats Maž-
vydas ir jos darbai labiau sleja-
mi su Mažąja Lietuva. Ar tai yra
tikslinga?

— Iš tikrųjų Martynas Mažvy-
das Vilniuje turėjo gyventi ne
trumpai? Jis Vilniuje gyveno
nuo 1539 m. iki 1546 m. liepos
mėnesio — septynerius metus.

O kur Martynas Mažvydas
mokėsi ir gyveno iki 1539 metų?
Tikrai ne Vokietijoje ir ne Kroku-
voje. Nebuvo niekur iš Lietuvos
Didžiosios Kunigaikštystės išvy-
kęs. Ogi nuo 1539 m. jis buvo
mokytoju daktaro kunigo Abra-
omo Kulviečio kolegijoje. Ir Prū-
sijos hercogas Albrechtas kvieti-
mo laiške kreipiasi į Martyną
Mažvydą labai pagarbiai: "Ho-
neste et erudite". Kurgi jis galėjo
tapti "erudite" (išmokslintu)?
Pagal anų laikų sąlygas — tik
Vilniuje, kultūriniam centre.
Gal šv. Jono bažnyčios mokyklo-
je, gal prie katedros ar kuriam
vienuolyne? O kiek metų mokėsi?
Prieš išvykdamas į Karaliaučius,
puikiai mokėjo lotynų, lenkų, ru-
sų ir bažnytinę slavų kalbą; be to,
stiprus teologas, filosofas ir anti-
kos žinovas. Žemaitis — kur ir per
kiek metų galėjo šitaip išsilavin-
ti?

Mažąjoje Lietuvoje jis gyveno
nuo 1546 m. liepos mėn. ligi
mirties (1563.V.21) — nepilnus
septyniolika metų. Vadinasi,
Martyno Mažvydo didžioji gyve-
nimo dalis praėjo Lietuvoje. Šitai
svarbu mūsų raštijos genezei bei
istorijai.

Irgi ne suvis taip, kad Mažąjo-
je Lietuvoje būtų buvus parašy-
ta ir išleista pirmoji lietuviškoji
knyga. Išleista — tikrai ten: "Is-
bruktas Karaliaučiu per Janą
Veinreichą metusų įj dienai,
kaip ant pradžias knigėliu įjra".
Bet ar ten parašyta?

Prūsijos hercogas Albrechtas
1546 m. birželio mėn. 8 d. laišku
—siunčiamu į Vilnių per patikė-
tiną medicinos daktarą Joną Bret-
schneiderį —pakvietė Martyną
Mažvydą atvykti į Karaliaučius.
1546.VIII.1. Martynas Mažvydas
įsimatrikuliavo Karaliaučiaus u-
niversitetan. Ogi 1547.I.2 jau a-
tidavė spausdinti Katekizma. Vos
tik po penkių mėnesių — knygai
Pirmąją — neturėdamas jokio
rašybos pavyzdžio!

Dar vos tik atvykęs į svetimą
valstybę, svetimą šalį, į dideli
nepažįstamą miestą. Pradėjęs stu-
dijuoti, beturtis? Vokiškam
mieste suvis nemokėdamas vo-
kiečių kalbos? Ir štai, Katekiz-
mas per tuos pirmuosius mėne-
sius!

(Nukelta į 3 psl.)

Kertinė paraštė

MŪSŲ JAUNIMAS, "KRONIKA" IR KRYŽIUS

Isimagingus į pozityviai dir-
bančių niekinimą ir bendro dar-
bo griovimą, pastaruoju metu jau
neaplenkiamas ir jaunimas. Ypač
skaudu dar ir dėl to, kad ana-
tama jaunimui metama viešai
pamoksle, kaip teko neseniai iš-
girsti Chicagoje.

O kad mūsų jaunimo žiomyk-
tėje veikloje buvo ir šandien
yra, kartais net daugiau negu vy-
resniuosiuose, visai nesavanau-
diško religinio ir tautinio užside-
gimo, tegu šį kartą liudija kaip
tik tų pamoksle išbartųjų žika-
gėčių užsimojimas. Paruošos
darbų pagyrimais negarsindami,
jie šandien jau vykdo formą ir
turinį šviežiai naują ir efektingą
ryžtą, liudydami Chicago
didmiesčio širdyje savo ir
kančioje nepalaužtos Lietuvos ti-
kėjimą. Tebūna tai pasektinas
pavyzdys ir kitoms lietuvių kolo-
nijoms. Toliau spausdiname
jungtinio Chicago lietuvių stu-
dentų šioje jaunimo redakcijai
prisiūstąją informaciją.

1. 1976 m. kovo 19 d. suei-
na lygiai ketveri metai nuo pir-
mojo "Lietuvos Katalikų Bažny-
čios Kronikos" numerio išleidi-
mo. Tą dieną yra šv. Juozapo
šventė. Kodėl lietuviai parinko
šv. Juozapo šventę pirmajai
"Kronikai" išleisti? Gal todėl,
kad "Kronika" registruoja kasdieni-
nius įvykius, įprastus sunku-
mus, kuriuos tikintieji pergyvena,
išlaikydami tikėjimą Kristumi
žemėje, panašiai, kaip šv.
Juozapas kasdien dirbo ir pergy-
veno įvairius gyvenimo sunku-
mus, auginant jaunąjį Kristų.

2. Visa tai prisimindami, lie-
tuviai studentai vykdo 40 va-
landų vigiliją, susirinkę priešais
Chicago Holy Name katedrą,
lauke. Čia "Lietuvių Katalikų
Bažnyčios Kronika" yra viešai ir
garsiai skaitoma visą 40 val. lai-
kotarpį. Lietuvių studentų tikslas
čia trejopas:

a. Gavėnios metu pridėra at-
gaila ir pasiaukojimas, tiek as-
meniškai, tiek viešai. Bendruo-
menės gyvenime vieša atgaila
istorijoje buvo praktikuojama dėl
bendruomenės viešų nusidėjimų:
bendruomenės-visuomenės atsto-
vai meldavosi priešais katedros
duris, simbolizuojant kreipimąsi
į vyskupų — apaštalių įpėdinių
sostą. Pakaitom skaitydami
"Kronikos" herojinio tikėjimo
įvykius 40 valandų, studentai tuo
prisimena Kristaus 40 dienų pas-
ninką, prieš pradėdant kančios
kelį.

b. Būnant toli nuo "Kronikos"
įvykių pergyvenusių asmenų, lie-
tuviai studentai šiuo būdu nori
parodyti savo dvasinį solidarumą
su visais lietuviais, kurie pergyve-
na skausmą ir kentėjimą dėl
krikščioniško-katalikiško tikėji-
mo išpažinimo.

c. Katalikų Bažnyčios hierar-
chija ne visada rodo tinkamą
jautrumą ir rūpestį pavergtų ti-
kinčiųjų problemom. Šis gavėni-
nis budėjimas lauke yra kreipi-
masis į Bažnyčios hierarchijos va-
dų sąžinę, kad jie nepamirštų
lietuvių tautos.

3. Budėjimą organizuoja ir
vykdo Pasaulio lietuvių jaunimo
sąjunga, Ateitininkai, Skautai ir
Lietuvių studentų sąjunga. Visi
lietuviai studentai, moksleiviai ir
jaunučiai, ar jie būtų organizaci-
jų nariai ar ne, yra kviečiami
atvykti ir dalyvauti "Kronikos"
skaityme. Skaitymas vyks anglų
ir lietuvių kalbomis. Tėvai yra
kviečiami padėti jų jaunimui at-
vykti prie Holy Name katedros,
730 N. Wabash Ave.

4. Skaitymas tęsiasi be pert-
raukos nuo kovo 19 d. (šio
penktadienio) 8 val. vak. iki ko-
vo 21 d. (sekmadienio) 12 val.
(vidudienio).

5. Skaitymas vyksta prie 12 pė-
dų lietuviško kryžiaus, padirbto
(Nukelta į 2 psl.)

ŽVELGIANT Į MOTIEJŲ VALANČIŲ PO ŠIMTO METŲ

VINČAS MACIŪNAS

(tęsėjas iš praėjusio šeštadienio)

O vis dėlto Daukanto ir Valančiaus kalba labai skirtinga. Daukanto kalba dėl savo gausių senovinių žodžių, neįprastų naujųjų, netgi skoliniių iš latvių kalbos (plg. E. Fraenkel, "Lettischeismen in Daukantas Wortschatz", Filologu biedris raksti, XI, 1931) dvelkė tam tikru dirbtinumu ir buvo skaitytajai sunki. Kąjėtonas Nezabitauskis, kadaise studijavęs Vilniuje tuo pat metu, kaip ir Daukantas, o paskiau išsikėles Varšuvoje, 1853 m. 11/13 d. laiške prisipažino Daukantui, kad jo "Būde" daugelio paskirų išsireiškė, bet dangi esąs parengęs lyginamąją lietuvių kalbos gramatiką (Mūsų Senovė, III, Nr. 1, 1940, p. 146). Varšuvos žurnale "Biblioteka Warszawska" (1860, Nr. 2) recenzuodamas lenkiškąjį Valančiaus "Zemaičių vyskupystės" vertimą, Nezabitauskis užsiminė ir apie Daukanto kalbą, kuri esanti tokia senoviska, "tokia nesuprantama, prūsiškų bei latviškų makaronizmų prisūta ir visai nepažįstama"; jį dienų žemaičių liaudies kalbą, todėl beveik niekam neprieinama; taigi nežinurint nuosirdžių pastangų, ne vienas žemaitis, mokąs lenkiškai, nesugebėjo svarbių to autoriaus veikalo lenkiškai išversti" (Mūsų Senovė, ten pat). Stačios Tumas taip ir krito: Daukanto "Būdas" esąs "iš kategorijos tų, kuriuos išskaityti iki galo, tik į delfnus pasipauždžius tegal" (Zinyčia, Nr. 1, 1900, p. 135).

Suprantama, kad paprastam liaudies žmogui Daukanto raštų kalba turėjo būti dar sunkesnė. Jautė tai ir pats Daukantas, betgi tikėjosi, kad skaitytojai "manęs nekernos ir, radusius neaiškių išguldus ar svertiną žodį įbraukia, man prabočys, kaipio tam, kuriam, per 30 metų klajojančiam svetimos tautos, būto jau šidilė iš omenės tūli žodžiai tėvų kalbos, vienok negalėjo jį dar būtinai [visai] nutauti savo namų ir norėjo kalbėti bei rašyti gražia lietuvių ir žemaičių kalba" (iš pratarės prie K. Nepoto "Gyvatų didžiųjų karvaidų senovės" vertimo, 1846).

Matė tai ir Valančius, kuris savo pastabose (Tumo išverstose) taip rašė apie Daukantą: "... visą savo amžių paskyrė žemaičių kalbai kelti ir kuopti ją nuo makaronizmo. Tam tikslui pradėjo rašyti rinktinę kalbą, senovinę, šandien žemaičiuose nebeavartojama, dėl to skaitytojams labai neskania" (Pastabos, p. 130). Visai kitokia buvo Valančiaus knygelinė kalba: jis rašė tokia kalba, kokia pati liaudies kasdien šnekojo, ir todėl skaitytojams buvo labai "skani". Vėl pasitelkiame anų laikų liudininką J. Račkauskį, kuris taip apibūdino Valančių: "... tai tikras liaudies raštininkas [rašytojas] tikrojo to žodžio prasmeje. Ne tik žinojo žemaitišką kalbą, bet ir jos dvasią, sakinius, priežodžius ir visus žemaičių išsireiškimus, todėl visus jo veikalus žemaičiai godulin-gai skaito, nes girdi savo kalbą, savo išsireiškimus, patys save; stebėtina didžiųjų jėgų, spausdintojo knygoje matydami tuos pačius sakinius arba priežodžius, kuriuos vartoja kasdieną" (Tėvynės Sargo 1901 vertimas).

Valančius ne tiek dairėsi po senas knygas (nors jas gerai žinojo) ir apie jas kalbėjosi bei susirašinėjo su Daukantą, kiek įdėmiai stebėjo šnekamąją kalbą ir iš jos rankiojo būdingesnius posakių ar priežodžių. Netgi pasižymėdavo, ką įdomesnio aptikęs, kad paskiau tai savo raštuose panaudotų. Štai jo liturginiuose kalendoriuose (directorium) Valančiaus pasidarytu įrašų tarpe yra ir kalbinių, pvz., pabandyti — zap-robować, pavaizdi vieta — dobro-

widok, atsitink žydai keliu keliauti; pakol tu iešmą padirbsi, vilks mėsa pagaus ir t. t. (K. Sendzika, "Vysk. M. Valančiaus pastabų žiupsnelis", Mūsų Senovė, III, Nr. 1, 1940, p. 185).

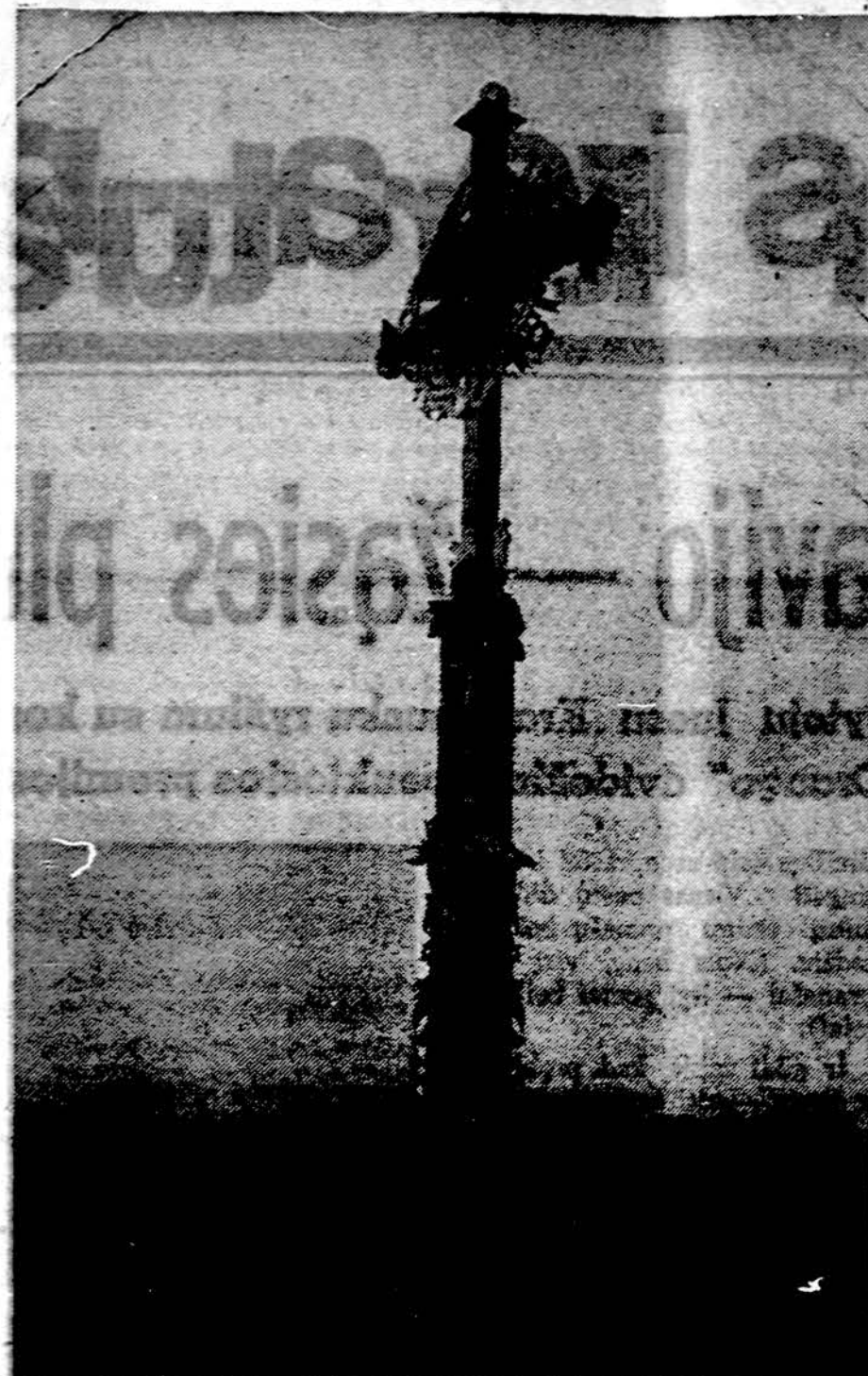
Labai įdomi Valančiaus pažiuroms į savo raštų kalbą yra ši A. Dambrausko — Jankto užuomina iš pasikalbėjimų su A. Baranauskų: "Kai sykį Baranauskas [...] atkreipė jo dėmesį į tai, kad kai kurie liaudies pasakymai ne visai teptin-ka religinio turinio raštuose dēlei savo storžieviskumo, vysk. Motiejus su paprastu sau tiesumu atsakė: "Matai, tėveli, jie gal pranykti, jei nieks jų neužrašys" (Užgesę žiburiai, p. 209). Beje, labai valančiškąs čia yra (tad ir citatos autentiškumą sustiprina) kreipinys "tėveli": Valančius, kaip rašė J. Račkauskis, turėjęs įprotį visus lenkiš- kais vadinti ojeje ar ojezenku.

Prel. B. Smigelskis "Zemaičių vyskupystės" recenzijoje (jos vertimas iš lenkiško rankraščio bo-vo) paskelbtas "Draugijoje", 1911) priekaištavo dėl veikale aptiktų šturktokų posakių: "Keisti išsireiškimai, netinkantys rimtesniems veikalams ir apie taip gerbtinus as- menis". Keletą tokių, jo manymu, netinkamų posakių ir pabrėžė savo recenzijoje: "... pasiterėjęs jau vyskupas nebemorėjo niekur besivaži- nėti, nei juokuoti, vien toposio mi- liūdės"; "Steponas — kunigaikštis Giedraitis [...] spėriai šoko į Vil- niaus pralotus"; (kun. Palubinskis) "it perkūniui trenkus, nosį nuknabi- nęs išvažiavo į Vilnių"; "Lukoševičia — pralotus lūdo", ir t. t. Ga- lėtume dar pridėti ir smagusių pa- vyzdžių; antai aprašinėdamas pa- rapijas, pridėdavo tokią pastabą: "kunigas badu nesimpa".

Negalėjo to nepastebėti ir šiaip- jau labai Valančių palankus J. Račkauskis: "... kartais randame trivai- liškus, labai nesentusius, iš šurkš- tokos žmonių kalbos paimtus [po- sakius]; bet tai tik istorikuose ir būdiškuose [ne visai aišku, ką tuo žodžiu norėjo pasakyti "Tėvynės Sargo" vertėjas] veikaluose, o ne ti- kybiškuose, kurie dievobaimingumą kelia. Ne visai taip. Tokių šurkš- tokų posakių kaip tik neturksta ir religiniuose Valančiaus raštuose, ypač jo šventųjų gyvenimuose. Pz.: "iškepė mūdelniką ir vers"; "mūdelniką [...] paguldė į degančias anglis ir ritinėjo su šakėmis ir svi- tinama parša"; "vaipės ir blivė, ir karvė versė, ciosienė"; "po vieną zokaniką praišiojo ir vėžė per miestą ir paršus į turgų"; ir t. t.

Visi tie posakiai betgi teikia Va- lančiaus raštams autentišką liaudi- nės kalbos koloritą, pilną elemen- tarus ryškumą ir sveiką linksmo, kad ir nelabai subtilaus humoro. Štai dar keletas pavyzdžių iš šven- tųjų gyvenimų: "viso it vasarvė- džiu bimbala arjona"; "pavargėliai traukė prie jo tobeles it žagsy ir prūdą"; "tikra koronė Viešpaties tas vedums [mudviem] vaikas"; "sv. Pursėjus visomis keturiomis kabi- nos į dangų"; "išmoko gerai skai- tyti it žirnis berti"; "pagonyš klo- kinėjo it musmirių užikandė"; "ko mulitadai it seną moterį vedes"; "ko terlojais su savo nauja viera, rėdė dabar it ožka už ragu į turgų te- slama"; "žalnieriai, sugrobė mēge- lę, tuojau kauk kauk ir prikale it žydai Kristų Jėzų prie kryžiaus"; "mūdelnikas bint nukrito"; "spūdi- no laukan raukydamas"; "iškumb- rino iš klostioriaus"; "vaikai, imkit it išdžiūvusį kriškionį zokaniką ir gerai išskambinkit jam kaulus"; "velniui nepasiduosi: gumbą jis gaus, ne mąno dūšėlę"; "ar nelai- mē čia tave atneš"; "nuojęs prie vy- resnybės, įkšo liežuvi"; "daugel bu- vo pagony, kurie su ypatingu plo- džiu apsvilke, vaikščiojo pasipūtę it kalakutai ir vadinos galvočiais, ar- ba pilozopais"; "spyrė it studentė- lis plakti vedamas"; "šis šmakš it burna, o sužalėjęs gurtit prarjio", ir t. t.

Lahai gval ir įprastinėms lia-

Jubiliejinai atstatininkų stovykla atminti 1975 m. vasarą pastatytas kryžius Dainavos stovyklavietėje. Šio kryžiaus čia buvo pradėta Kryžių kalno tradi- cija Dainavoje. Kryžius sukurtas meistro Antano Poskočimo. Jo padarytas kitas kryžius yra naudojamas šį savaitgalį mūsų studentų, skaitant "Lietuvos Ka- talikų Bažnyčios Kroniką" ir pavadant 40 valandų vigiliją prie Chicago ka- talikos. Po to ir vigilijoj naudojamas kryžius bus nuvežtas į Dainavos Kryžių kalną. Po to ir vigilijoj naudojamas kryžius bus nuvežtas į Dainavos Kryžių kalną. Nuotrauka Jono Kuprio

Kertinė parashė

(Atkelta iš 1 psl.)

meistro Antano Poskočimo. Kry- žius įstatytas į atramą, kuri bu- vo pagaminta šiam tikslui. Atei- nančią vasarą tas kryžius bus nuvežtas ir pastatytas Kryžių kalne, Dainavoje, su įrašu, kad joo buvo atžymėta "Kronikos" 4 metų sukaktis.

6. Vysk. Vincentas Brizgas yra davęs savo palaiminimą šiam būdėjimui. Jo rūpesčiu ir turime "Kronikos" vertimus į anglų kal- bą. Kardinolui John B. Cody, Chicagos arkivyskupui, buvo iš- siųsta trys laišukai, kuriuose jis buvo prašomas dalyvauti "Kro- nikos" skaityme (I tuos laiškus praėjusį ketvirtadienį, šį kultūri- nį priedą spausdinant, dar nebuvo gauta jokio atsakymo). Juose buvo pastebėta, kad Chi- cagos diecezijoje gyvena daugiau lietuviškos kilmės žmonių negu bet kurioje kitoje diecezijoje vi-

visame pasauly ir todėl lietuvių katalikai tikisi iš Ganytojo ypa- tingo tėvisko rūpesčio ir pagal- bos.

7. Kryžiaus Nukryžiuotasis bu- dėjime uždegtas lėlijava drobe, kuri gavenius metu simbolizuoja Bažnyčios vidinį skausmą. Drobė prikalta vinimi, kuri neseniai bu- vo atvežta iš Lietuvos. Ta vinis buvo paimta iš vyskupo karsto Vilniaus katedros požemyje. Ši vi- nis, iškelta su kryžiumi, simboli- zuoja lietuvių katalikų pogrindžio krepinimą ir laisvojo pasaulio vyskupus, kad jie neleistų bedie- viams užkalti ir palaidoti kata- likiškojo tikėjimo Lietuvoje.

8. Būdėjimo organizatoriai studentai prašo, kad vietinių pa- rapijų gyventojai prašytų savo klebonų paminėti "Lietuvos Ka- talikų Bažnyčios Kronikos" ket- vertių metų sukaktį tikinčiųjų maldoje sekmadienį mišiose.

dies kalbos formulėmis sugeba Va- lančius suregiti dialogą. Štai vieną pūstelniką (atsiskyrėlį) aplanko ki- tas. Susėdę ramiai pasišneka, pa- klausinėja naujienų (kas girdėti?), pasiguodžia senatve. Visai panašiai kaip gimtajame Valančiaus Nasrė- nų kaime, kai pas kurį nors gas- padorių laisvą sekmadienio popietę užėdavo kaimynas pyptių parūky- ti ir pasikalbėti. Senesnybs vadino kaimyną — tu, o pastarasis nepa- miršdavo jam pasakyti — tamsta:

"Sv. Povilas brabrakš atidarė du- ris ir tarė: 'Ai, tatali Antanas atėjęs prie manes, ką beveiki susiedėli [kaimynėli], pirmą kartą amžius sa- vo matau tave. Ko norėdamas kelia- vai prie manes ir ką pamatysi? Ši- tai suskrebusį ir perkaršus senį. Sėskis, meldžiamasis, pašnekėšva, 'Susėdus abudum, klausinėjo sv. Po- vilas, kas ten ant žemės girdėsi, kas yra clesiorius, ar įtikėjo pagony i Kristų, ar tebtėkin kraują katalikų, ir taip toliau. Sv. Antanas didži-

tas pasišaušęs. Ko atėjai į mies- tą? Šis: 'Atėjau galvos padėti už Kristų'. Sūdzia: 'Tadgi tu esi kata- liku? Šventas: 'Kas, ar aš? Sūdzia: 'Tu, tu, juk tavęs klausiu, šventas: 'Ką dirbstu nebuves, esmi'. Tare sūdzia: 'Oi, liaukis tai tauzyti, mės baisiai kaili savo įkisi'. Šventas: 'Gė- džiu įkisi ne vien kaili, bet ir visą kūną'.

Rūpindamasis (panašiai kaip Daukantas) kalbos grynumu, Va- lančius stengėsi (bent "Zemaičių vyskupystėje") kai kuriuos svetimus terminus lietuviškai nusakyti, skliausteliuose dėl aiškumo palikda- mas originalinius žodžius, pvz., Pa- mokymo Draugystė (Komisija Edu- kacynai), aukšta Vilniaus mokslyn- čia (uniwersytet), aukštas mokslyn- čių vyresnybs (kurator), pirmutinė mokslynčia (nowiciat), sargas Lie- tuvos žido (skarbnj litewski), po- piežiaus pirmasis rašytojas (proto- notarius), šventa draugystė bažny- nyčios ipročių (Sacra congregatio rituum), Lietuviškas susirinkimas (Synod litewski) ir t. t. Kai kuriuos tokius terminus bent "sulaukinda- vo": mandaburijos (prawa magde- burskie, Magdeburgo teisė), zakuci- jos (t. y. egzekucijos).

Itin taikliai ir sąmojingai nukalė Valančius pakaitalų teatro sąvokai. Štai išbraukia iš jo knygelės "Pra- džia ir išsiplėtimas katalikų tikėj- mo": "Visuose didžiuose miestuose yra vyposena (teatr), i kurias di- duomenė brėkstant [t. y. tenstant] susirinkusi, vypos lig išvakarių. Tokia vyposena metuose 303 buvo Ryma. Atėjo į aną pats ciosorius Deoklecianas ir daugybė veltėdžių. Tiems visiems matant, moninkai, įvariai apsidarę, gūviai gūvesniai terlojos, o stebintys tuo džiaugės ir vyposjo". Tokios vyposenos buvo ištvirkintos jaunystėje sv. Augusti- na: "... tėvas nuvežė jį Kartaginon. Tame mieste begyvendamas, dėl šo- kimo labai pašoko mokslouse, bet lankydams vakarais vyposenas, juoba dar nekaip namuose pasilei- do. Oi, ar karta į mūsų jaunuo- menet taip atsitink" (Pradžia...).

Jei XX amž. pradžioje išpopulia- rėję vad. lietuviški vakarai, kurie buvo rengiami daugybėje miestelių ir net kaimų, pripažintu liudij prie vadinimų, tai Valančiaus laikais teatras dar buvo kaimo žmogui ne- prieinama ir kažkokia nesuprantama ponų pramoga, kurią tik per daug laisvalaikio turį veltėdžiai vyposda- mi džiaugės. Idomu, kad ir kitas di- dybs mūsų literatūros liaudininkas Donelaitis savo viežlybojo būro Sel- mo lūpomis reikė panašias pažili- ras apie dykduonių ir, aišku, be- dievių ponų pramogas: "Giesmės nobaznos taipiau kaip poteriai mū- šų / Nepritiems tokiems, nei smarvė mėžinio, smirdi / Lumpur [toks kortų lojimas] ir kamėdigs [komedijos] apjekino poną".

Maždaug tuo pačiu laiku, kai Va- lančius savo knygelėje rašė, kaip vyposenos buvo ištvirkintos jau- nąjį Augustiną, būsimąjį vyskupą ir šventąjį, tolimoje Maskvoje Lietu- vos studentų būrelis rūpinot "gar- bės tėvų ir liežuvi". Apie tai suži- nome iš Jono Koncevičiaus (istori- jos — filologijos fakulteto studento 1858-1862) atsiminimų fragmen- to, kurį M. Biržiška paskelbė "Auš- rinėje" (1910, Nr. 2), o vėliau pa- kartojo savo knygoje "Iš mūsų kul- tūros ir literatūros istorijos" (II, 1938). Pats Koncevičius jau Mask- voje buvo pradėjęs "iš j lietuviš- ko braižyti"; netgi "leido [ranka rašė] lietuvišką raštelį [laikraus- tų], paženkliną priežodžium (pa- tarla): Kol saule užtekės, rasa akis išs". Darbavosi ir kit draugai: P. Lipštavičius parašė mineralogiją (santrumpa, 1833), L. Darakevičius geografią, J. Savickas vieną pasaką. Prisidėjo dar trys ar keturi min- čia, bet smarkiai karštūs [i] lietuvių", kiekia, kad ir nekalbą lietuviškai, laikaitė į Valančiaus raštus, pa- jusima, kad jis ne tik rašė liaudies

kalba, bet dar stengėsi pagauti, ir pa- gavo, liaudies mąstyseną, skonį, nuotaikas, pažiūras. Ir negali nesu- tikti su Čiurlionėne, kuri jau dau- giau kaip prieš 60 metų tai paste- bėjo: "Kodėl Valančius rašė šven- tųjų gyvenimus? Aišku, dievobai- mingas kunigas norėjo tobulinti lie- tuvių katalikų tikėjimą. Bet skai- tydamas užmiršti apie tai, vien jun- ti, kad tai rašytojo darbas, kurs pa- statė nemirtingą vainiką žemaičių tarnei, žemaičių būdų ir sąmonės" (Lietuvoje, 1910, p. 36).

Grįžkim trumpam prie Daukanto. Dar "Varpe" (1893, Nr. 11) J. Jab- lonskis, rašydamas A. Gerulaičio

slapyvardžiu apie Daukantą, juo reikalą palyginti jo kalbą su Valan- čiaus ir tą skirtumą taikliai apibū- dino: "Gyvendamas daugiausia sve- tur tarp svetimų gaivalų, jis ne- galėjo rašyti taip laisvai ir lengvai, kaip kitas jo tautietis, kng. M. Val- [ančiaus]kis, kuris beveik visą savo amžių gyveno tarp savo žmonių. Jei D-to kalboje kartais matyti ne- laisvi ir nelengvi reiškiniai, gana sunkios ir parinktos konstrukcijos, tad vėl reikia pripažinti, kad iš jo raštų matyti ir didelis, nepaprastas žinovas savo prigimtinės kalbos, ne tik gyvosios, bet ir senoviskos".

(Bus daugiau)

Tel. PE 8-3226

DR. ANNA BALIUNAS
2856 West 63rd Street
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLES LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akneerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
Prima ligonius pagal susitarimą
Jei neatliepia, skambinti 374-8004

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Ave.
Val: pirmad. antrad. ir ketvirtad. 6 iki 7:30 val. vakaro.
Sostad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą
Ofiso telefon. WA 5-2670
Sostad. tel. Walbrook 3-3048

Tel. Ofiso HE 4-5648, rez. 388-2238
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 4 popiet.
antrad. penktad. 1-5, treč. ir šok. at-
sistatara.

Dr. Ant. Rudoko kabinetas perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 4-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-8; antrad. ir penk-
tad. 10-4, sostad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4777; rez. 346-2839
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir
Endokrin. Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Sostad. tel. — GI 8-0673

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
atliepia, skambinti: tel. 8-0601.

Tel. — RE 2-8808
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akų Ligos
2907 West 108th Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telefon. PE 8-3220
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKIA
VAIKŲ LIGOS
2856 West 63rd Street
Pirmad. antrad. ketvirtad. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val.
vak., sostad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6900; Res. GA 8-7575
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
499-4441 — LO 1-4000
Jei neatliepia 661-1070
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofiso: 1802 N. Western Ave.
3214 N. Western Ave.
Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 632-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val: busdien 10-13 ir 4-7. Trečiad.
ir šok. at-
sistatara.

Tel. Ofiso ir buto Olympi 2-4158
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave. Cicero
Kaudien 1-3 val ir 6-8 val vak.
Išskyrus trečiadienius
šeštadienis 12 ir 4 val popiet

Tel. RE 3-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvie gydytojas)
3926 West 59th Street
Val. pirmad. antrad. ketvirtad. ir
penktad. nuo 12-4 val popiet ir 6-8
val vak sostad. 12-3 val popiet ir
trečiadienis uždarys.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDNIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kaudien nuo 10 val ryto
iki 1 val popiet.
Ofiso tel. RE 7-1188; rezd. 239-3919

Ofiso tel. 4-1818, Rez. PR 4-9001
DR. J. MESKASKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-00 ir Campbell Ave. Kampas)
Val: pirmad. antrad. ketvirt.
ir penkt. 3 iki 7 v. p. p. Tik susitarus

Tel. 778-6565
DR. VIDAS J. NEMICKAS
SIRDIES IR VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
Valandos pagal susitarimą

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITI
7051 So. Washington, tel. 778-6706
Pritaikomi skiniai pagal gydytojo
receptus
Didelė akinų, lęšių pasirinkimas
Val: pirm. antr. penkt. 10-5:30
Ketv. 1-8 v. v. Sost. 10-4 v. p.
Trečiadienis uždarys.

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIU LIGOS — CHIRURGIJA
Ofiso:
111 NO. WABASH AVE.
4300 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
3613 W. 71st St. — Tel. 737-6140
Tikrina akis. Pritaikomi akiniai ir
"contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždarys treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INESTU, POSLES IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2650 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet
ir ketv. nuo 5-7 vakaro
Ofiso tel. 776-2390; rez. 443-9845

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas: 4206 W. 63rd St.
Ofiso telefon. GR 4-0645
Residencijos telefon. GR 4-0617
Valandos: pirmad. antrad. ketvirtad.
ir penktad. nuo 1 iki 3 val popiet

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Besira praktika ir moterų ligos
Ofiso tel. RE 2652 W. 63rd St.
Tel. FR 2600 8-1233

Ofiso val: Pirm. antr. treč. ir
penkt. nuo 2 iki 4 val. ir 6 iki 7 v. v.,
sost. 2-6 p. p. ir kitu laiku susitarus
Ofiso tel. RE 4-2128, namų GR 8-0105
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val: pirm. antrad. ketv. ir penktad.
1-5 ir 6-7 — 18 anksto susitarus

Tel. Ofiso PE 6-0446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val popiet.
Treč. ir šok. pagal susitarimą

Ofiso tel. 586-5166; namų 636-4050
DR. PETRAS ŽILJONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Ave.
Val: pirm. antr. ketv. 1-7; penktad.
8-4 val. šok. pagal susitarimą

Šoksime šokius, niekieno dar neaprašytus

Pokėlis su "Grandinėlės" vadovu Liudu Sagiu išvykos Chicagon proga

Pasaulio Lietuvių jaunimo sąjungos ryšių centro pakviesta, kovo 27 d. į Chicago atvyksta Clevelando Grandinėlės. Kaip prisimename, Grandinėlės paskutinį kartą Chicagoje koncertavo prieš ketverius metus (1972 m. kovo 18 ir 19 d.). Tiek tada į šeštadienio premjerą, tiek į antrą koncertą sekė didžiulės Chicago lietuviai labai gausiai atsilankė, ir Marijos aukšt. mokyklos auditorija, kurioje ir šiais metais Grandinėlės koncertuos, abi dienas buvo pilna žiūrovų. Į sekmdienio koncertą net pritrūko bilietų. Toks visuomenės susidomėjimas parodė, kad Grandinėlės savo pastatymais moka patraukti žiūrovus ir parodyti, kad gerai paruošti, vykusiai stilizuoti ir atlikti lietuvių taut. šokiai yra tikras mūsų liaudies meno deimantukas, į ką atkreipė dėmesį praėjusį koncertą recenzavęs prof. Vladas Jakubėnas. Prie koncertų pasisekimo prisideda ir tai, kad Grandinėlės kas kelintai metai paruošia po naują programą ir tame pačiame mieste ją parodo tik vieną kartą.

Patyrėme, kad ir šiam kovo 27-tos koncertui Grandinėlės yra paruošusi naują programą. Norėdami iš anksto apie tai painformuoti būsimus Grandinėlės žiūrovus, kalbiname vieneto organizatorių bei vadovą Liudą Sagį.

— Sakykite, mielas vadove, ką naujo žadate atvežti į Chicago šį kartą?

— Eilės lietuviškų sceninių šokių, kurių net knygos nėra aprašyta. Jie visi įdomūs, nuotai-kingi, išsakantys žiūrovams dalelę lietuviško gyvenimo mūsų kaimo. Dauguma šokių remiasi senovine, choreografinė medžiaga (gaidys, trapukas, varkijietis), tik, žinoma, stilizuotojo išplėtoti ligi pilno sceninio kūrinio, tinklečio jau ir žiūrovų pramogai. Kitų šokių sceniniam apipavidalinimui panaudoti papročiai, kurie tiesiog muzikos tėkmėje, žingsnių, figūrų žaismu yra sušokinti. Tai mūsų bergždenikių šokis. Anais laikais toks šokis ir taip, žinoma, nebuvo šokamas. Bet metai iš metų, ypač žemaitiškos karnavaluose, bergždenikių šokio nuotaika, mintis, turinys, su muzika ir be muzikos, smarkiau ar sunkiau vyrams trepsinti, merginoms iš jų juokiantis, buvo iš kaimų ir per kaimus išsakyti ir išvaidinti tūkstantį ir daugiau kartų. Kregždėlė — pavasario šokis. Merginos džiaugiasi atgijusia gamta — jos linksmos, šokinėja, rankomis ploja, paukščiais skrajoja. Bledingėlė — jos šį kartą neatsėime.

Visi šokiai, kaip ir ankstyvesnės programose, yra palydimi Grandinėlės sceninių šokių kape-los, kurios vadovas yra Jonas Pažemis. Praktiškai kape-los — šokėjų muzikiniame darbe J. Pažemio taktinė akordeonistas Roma Strimaitis.

Pati programa bus lyg ir trijų dalių. Tai ne esmės klausimas, bet daugiau techninis reikalas. Norime ir vėl saviems žiūrovams parodyti naujai išaustus rūbus. O tuos rūbus sunku išgyti, nelengva ir žiūrovams parodyti. Bet šikagiškių svečių malonumui, šokėjų nepatogumui — rodysime. Tik, kad bus į ką pažūrėti, o paskui ir pakalbėti. Žinoma, daug paprasčiau, lengviau visus šokius išskirti vienais rūbais, vienu margumynu. Čia vis tas mano nelemtas noras lietuviškų šokių pasirodymus turtinti, ne skurdinti.

Rūbais Grandinėlėje rūpinasi, jų ieško, juos "audžia", plauja, taisto, "prošina" Aleksandra Sagi-ėnė. Be jos, mano priežiūroje,

Clevelando Grandinėlės šokėjai. Jų koncertas Chicagoy ateinančią šeštadienį (kovo 27 d.)

gal ir Grandinėlės šoktų tik "vienu margumynu".

— Daugelio nuomone jūsų pastatymai yra profesinio lygio. Žinant, kad dirbate tik su mėgėjais, kaip tai padarote?

— Kitaip nedarome, nejudame iš Clevelando. Žinoma, praktiškai tai nelengva įvykdyti. Be išvažiavimų — sunku grupę išlaikyti, be tinkamos programos — vargas žiūrovus pritraukti. Tad sugebėjimų, drausmės, susiklausymo (o, kad visi klausytų) reikmuose dirbame visi. Visi Grandinėlės šokėjai, muzikantai net ir nugalvoja apie "profesinį" lygį. Lygiai taip pat scenoje jau negalvojame apie šokio žingsnius, eimą kairėn ar dešinėn. Tam buvo repetitijos. Koncerte — muzika viską pasako.

Vieniems šis sceninis šokio darbas sekasi lengviau. Jie jau eilę metų šoka, groja. Jais ir remiasi visas grupės darbas, visa Grandinėlė. Pagal juos planuojame grupės programą, ieškau šokių. Kitiems šokių žingsniai dar žengiasi sunkiau. Šie yra pinami į stipresnių šokėjų gretas, kad gautųsi didesnis, platesnis Grandinėlės vaizdas, kad kitoje programoje ir jų tarpą galėčiau pinti kitus pirmamečius šokėjus.

— Tad kiek laiko trunka tos kitos, naujos programos paruošimas?

— Iki šiol per ilgai. Apie dve-jetą metų. Dėl to nukenčia ir patys šokėjai, muzikantai — pir-mieji šokiai pradeda nusibosti. Nukenčia ir žiūrovai, nes ir naujausioj programoj vis kas nors yra iš ankstesnės. Ateityje mėginsime to vengti. Su bū-

simais šokėjais pradėdame šokti nuo 11 metų. Tikimės, kai jie pasieks koncertinę grupę, šokių žingsniai, rankų judesiai, sceninė laikysena jau jiems netrukdys per porą repetitijų apdoroti naują programos šoki.

— Tokią grupę išlaikyti reikia ne tik labai daug darbo, daug kantrybės, bet ir lėšų. Iš kur tokiam dideliui darbiu semiatės energijos?

— Iš paties šokio, iš lietuviško, švelnaus, lyriško, atviro, kur yra mintis, nuotaika, figūrų žaismas, kur atsispindi ir mano gyvenimas. Tas šokis man patinka. Visu dar neiššokau. Net ir čika-giškams šiuo kartu negaliu pa-rodyti rokiškėnų šokio. O kur ki-ti? Pagaliau, kas visą amžių šoka, tas jaunu palieka. Žinoma, yra ir kitaip galvojančių. Ir gal su pa-grindu?

— O kaip sprendiate lėšų klausimą?

— Savo pačių rankomis — šo-kame, grojame, koncertuojame. Kartais pelnoma viena, kita do-lerį, kartais prarandame. Ne vi-sos koncertinės kelionės apsimoka, bet dėl 200 dolerių pasirody-mo neatsisakome. Grupę gelbsti ir narių tėvai. Jų remiami, ren-giame Clevelande metinius Grandinėlės koncertus, balius (pastarieji geriau apsimoka). Gegužės 8-tą turėsime ir šimt šaujų "Viliotinio" balių.

Išskirtinai minėtini pasklėdę Grandinėlės bičiuliai — rėmėjai. Jie lanko grupės koncertus, džiaugiasi ir pinigine dovana, jautriu žodžiu palydžia, atsiun-čia. "Mano širdis su didele mei-ple plaka Jūsų grakštiems pasiro-

dymams", rašo Alfonsas Burnei-ka iš Conn. Gaila, visų rėmėjų Jums negaliu išsakyti, bet mes grupėje jais visais labai džiaugia-mės. Rėmėjų aukos eina naujų grupės rūbų reikalams. Visos pi-niginės aukos Grandinėlei yra atleistos nuo pajamų mokesčio (tax exempt status).

— Koks šiuo metu grupės sas-tatas, kaip dažnai jis keičiasi? Ar daug šiame koncerte bus tų pa-čių šokėjų, kurie šoko prieš ketve-rius metus?

— Su diena augame, su me-tais keičiamės. Chicagoje sužydė-sime naujais veidais, naujomis šypsenomis. Šeši vyrai, šešios merginos ir vienas akordeonistas atvažiuos iš 1972 metų. Bet be jų Chicago būtime visai nepasie-ke. Taip mums reikalingas kiek-vienas patyręs šokėjas, muzikan-tas, taip brangus kiekvienas pa-sirodymas.

— Visa Grandinėlės koncertus mačiusi ar bent atsiliepiusi skaiciusi visuomenės dalis linki grupę ilgo amžiaus, nes žino jos vertę ne tik lietuvių, bet ir kita-tačių tarpe. Ta proga malonėki-te apibūdinti išsilaiškymo gali-mybes, ateities planus.

— Grupės ateitis man ir Sa-gienei visada rūpi. Tik dėl to už-sidėjome pridėtinu darbu, pridė-tinų vargų, įvesdami į grupės apimtį net dvi jaunųjų šokėjų klases. Pradėdame dirbti dabar su 11-kos metų mergaitėmis ir berniukais. Tikimės iš jų sulau-kti geresnių ir tvirtesnių šokėjų. Bet, žinoma, mano ir Sagienės rūpesčio neužtenka. Reikia dau-giau ateitin žiūrinčių akių, dau-giau ateitin siekiančių ir grupę

Clevelando Grandinėlės muzikantai su vadovu Jonu Pažemiu (kairėje).

CHARLES PEGUY

MIEGAS

Aš nemyliu to, kuris nemiega, sako Dievas.
Miegas yra žmogaus draugas
Miegas yra Dievo draugas.
Miegas gal yra gražiausias mano kūrinys.
Ir aš pats septintą dieną išsėjau.
Žmogus, turįs tyrą širdį, miega; o miegas turi tyrą širdį.
Didelė paslaptis būti nepavargstančiu vaiku.
Turėti tą jėgą kojose, kokią turi vaikas.
Tos jaunos kojos, tos jaunos sielos
Kiekvieną rytą juda visad jaunos,
Kaip nauja, kaip jauna viltis.
Bet jie man sako, kad yra žmonių,
Gerai dirbančių ir blogai miegančių,
Kurie nemiega — koks nepasitikejimas manim.
Tai beveik rimčiau nei kad jie dirbtų blogai, o miegotų gerai.
Kad jie nedirbtų, o miegotų, nes tinginystė
Nėra didesnė nuodėmė už nerimą
ir nusivylimą ir stoka pasitikejimo manimi.
Aš nekalbu, sako Dievas, apie tuos žmones,
Kurie nedirba ir kurie nemiega.
Tai, aišku, nusidėjėliai. Taip jiems ir reikia.
Jie dideli nusidėjėliai. Jiems reikia dirbti.
Aš kalbu apie tuos, kurie dirba, bet nemiega.
Aš jų gailiuos. Aš kalbu apie dirbančius ir taip
šioje srityje vykdančius mano įsakymus.
Bet jie, vargšai vaikai, nedirbūs, nepasitiki ir nemiega.
Aš jų gailiuos. Aš pykstu. Truputį Jie nepasitiki manim.
Kaip vaikas nekaltai guli ant motinos rankų, jie neatgula
Nekalti mano Apvaizdos glėbyje.
Jie turi ryžtą dirbti, jie neturi drąsos tinginaiuti.
Jie turi dorybę dirbti, jie neturi dorybės nieko nedaryti.
Užsimiršti, išsėti, miegoti.
Nelaimingi, jie nežino, kas yra gera.
Jie labai gerai tvarko savo reikalus dieną.
Tačiau jie nenori man jų patikėti nakties metu,
Lyg aš nesugebėčiau jų tvarkyti naktį.
Tas, kuris nemiega, yra neįtikimas Viltis.
O tai yra pati didžioji neįtikimybė.
Nes tai neįtikimybė didžiajam Tikejimui.
Vargšai vaikai, jie išmintingai tvarko savo reikalus dieną,
Tačiau, atėjus vakarui, jie nesirūsta,
Jie baiminasi jų tvarkymą pavesti mano išminties,
Lyg aš nesugebėčiau bent truputį jų patvarkyti,
Jūs priežiūrėti
Jūs vesti ir saugoti.
Vargšai žmonės, aš tvarkau daugelį kitų dalykų,
aš valdau kūrinių, kas, tur būt, daug sunkiau.
O, išmintingieji žmonės, jūs galėtumėt, manau,
be didelių žalos man pavesti jūsų reikalus.
Gal būt, aš esu lygiai išmintingas kaip ir jūs.
Jūs gal galėtumėt man juos pavesti vienai naktčiai.
Jūs miego laiku
Pagaliau.
Ir sekantį rytą juos priimtumėt gal ne taip jau sugadintus.
Sekantį rytą jie gal nebus pablogėję.
Aš gal dar sugebu juos kiek patvarkyti. Aš kalbu apie
dirbančius,

Ir tuo būdu klausiančius mano įsakymų.
O nemiegantieji, jie šitaip
Atmeta visa, kas yra gera mano kūriniųjoje,
Miegą, visa tai, ką aš sukūriau gera,
Ir taip atmeta mano įsakymą
Vargšai vaikai, koks nedėkingumas man,
Atsisakant tokio gėrio,
Tokio gražaus įsakymo.
Vargšai vaikai, jie laikosi žmogiškos išminties.
Žmogiška išmintis sako: neatidėk rytdienai
To, ką gali atlikti šiandien.
O aš jum sakau: Tas, kuris sugeba rytdienai atidėti,
Tas yra Dievui maloniausias.
Tas, kuris miega kaip vaikas,
Jis taip pat miega kaip mano brangioji Viltis.
Ir aš jum sakau: Atidėkite rytdienai
Tuos vargus, tuos rūpesčius, kurie šiandieną jus graužia
Ir kurie šiandieną galėtų jus praryti.
Atidėkite rytdienai tas jus slopinančias raudas,
Kai jūs matote šiandienos nelaimas.
Tas raudas, kurios kyla ir jus smaugia.
Atidėkite rytdienai tas ašaras, kurios užlieja akis
Ir jas užtvindo, tekėdamas skruostais,
Nes tarp dabar ir rytdienos gal aš, Dievas, praeisiu jūsų
kelį.

Žmonių išmintis sako: Nelaimingas, kas viską atideda rytdienai.

O aš sakau: Laimingas, laimingas, kuris pasitiki rytdiena.

Laimingas, kuris atideda. Tai yra, laimingas, kuris tikisi.

Ir kuris miega.

Išvertė P. G a u c y s

Charles Peguy, prancūzų poetas ir rašytojas, savo temperamentu jungė savyje įvairiausių pradų ir įkūnijo prancūzų genijaus visumą. Bestudijuodamas, atsimetė nuo katalikybės ir pasuko į socializmą, kuris jam buvo "lankino neturto religija". 1909 grįžo į katalikybę, o tai į atvedė į poeziją. Tada jis parašė tris nuostabias misterijas Peguy elėfanti- metaforos yra konkrečios ir žemiškos, įvaizdžiai vis kartojami. Ir su kiek- vienu pakartojimu daliniai pakeičiami, tampa monotoniškom litanijom, skaitytųjų nuvedančiom į instinktyvų pasąmonės pasaulį.
Peguy liaupsino neturtą, mylėjo laisvę, nekentė diktatūros ir pinigų. Prasiidėjus į pas. karul, pasiprašė kareivių frontan ir žuvo Marnos kau- tynėse
Peguy yra vienas didžiųjų prancūzų XX amž. rašytojų. Gyvas buvo ignoruojamas, o miręs giliai įtaigojo ir tebeįtaigoja prancūzų dvasią. Jo reikimė tolydžio auga. Ypač į mėgstamą jaunūnėnė.
P.G.

PO KALAVIJO — PLUNKSNA

(Atkelta iš 1 psl.)

Į Katakizmą yra įdėti ir kitų autorių lietuviškai rašyti tekstai: Abraomo Kulviečio (miręs 1545. VI.6), Stanislovo Rapolionio (miręs 1545.V.13), Jurgio Zab- lockio ir Augustino Jomanto. A- no meto sąlygomis sumedžiok medžiagą, apdorok, pats parašyk ar išsirinkęs išversk, ir svarbiau- sia lietuviškai. Pirmąkart rašto ženklais, tyrinėjant, svarstant, pritaikant rašybą: be jokio pa- vyzdžio pirmąkart lietuviškai ir pirmąkart spaudai!

Katekizme nusizūrėta bei pa- sekta iš J. Sekluciano 1545 m. ir J. Maleckio 1546 m. katekizmų. "Uredai" versti iš J. Vilicho 1542 m. lotyniško katekizmo. Visa tai Karaliaučiuje spejo susirasti, iš i- vairių katekizmų išsirinkti, kas tinkamiausia, ir išversti? Lyg mū- su laikais koks profesorius — atvykęs į moderniosios bibliotekų didmiesį — su priemonėmis pasi- daryti mikrofilmų bei fotokopijų!

Toliau, vienuoliuka giesmių: tiesa, ne jo vieno, bet daugiausia jo. Duotos ir natos bei melodi- jos — "naueiy sugulditas" tik vieno Martyno Mažvydo. Viskas ir kalbos atžvilgiu vieno pertik- rinta, koreguota, suvienodinta.

Pirmasis lietuvių kalbos garsus žymėk ženklais bei raidėmis! Trumpuosius ir ilguosius bal- sius, dvibalsius, nosinius, priedal- sius (š,ž,č,dž), netikruosius dvi- balsius (an, en, in, un) — kiek čia buvo galvosūkių! Argi buvo paprasta ir lengva žemaičiui dū- nininkui "aukštaičiuoti"? Netu- rint jokių raštijos pavyzdžių, bu- vo gyva eibė ne tik fonetinių gal- vosūkių, bet ir morfologinių, kal- tybės bei linksniavimo, ogi ir žo- dydno! Irgi labai nelengvas užda- vinyb buvo pritaikyti spaudos technika lietuviškam raštui bei kalbai.

Katekizmo rašymas bei paren- gimas turėjo užtrukti kur kas il- giau, negu tik penkis mėnesius prieuoliuiais, atotrūkiuiais nuo stu- dijų universitete. Per daug didelis, nespurtis ir painus darbas. Ir ne rašomąja mašinėlė, o tik žasies plunksnele.

Martynas Mažvydas gimė, au- go, mokėsi ir apie du trečdalius savo gyvenimo praleido Lietuvoje. Jis iškilo iš mūsų tautos — iš tautosakos, tautodailės, iš praei- ties klotų, lietuvių kalbos raidos — iš lietuviško sąjūdžio XVI a. pirmoje pusėje, tiesioginiai iš li- etuvių kultūros ano meto Lietu- voje. Lietuvių literatūros pradžia — Vilniuje, o ne Karaliaučiuje.

Martynas Mažvydas pradėjo Katakizmą ruošti Lietuvoje. Ir ne tik pradėjo: Didžiąją dalį kate- kizmo parašė Lietuvoje. Prieš iš- vykdamas į Karaliaučius, jau bus didėle dalį turėjęs.

Kada jis galėjo pradėti? 1545. V.13 Karaliaučiuje numirė prof. dr. Stanislovas Rapolionis, o

(Nubraižė 4 psl.)

Po Fr. Leharo "Grafo Liuksemburgo" spektaklio Marijos aukšt. mokyklos scenoje, Chicagoj. Priekyje iš kairės: Alvinas Giedraitienė, Valentinas Liorentas, Algirdas Brazis, Kristina Milerūtė, muz. Kazys Steponavičius, Eleonora Zapolienė, Albertas Snarskis.

Naujas Pirmyn choro pastatymas

Franz Leharo "Grafas Liuksemburgas" lietuviškai

Kazys Steponavičius su savo "Pirmyn" choru ir operėčiu (praityje kartais ir operu) pastatymais rodosi išėjimoje beveik nuo nebeatmenamų laikų. Mūsų naujųjų ateivių, dar nebuvo šiame krašte, o daugelis iš dabar statomų veikalų jau skambėjo iš Chicagos, o kartais ir kitų lietuviškųjų kolonijų scenų. Kazio Steponavičiaus chore yra išlikę asmenų, kurie 1938 m. ir Amerikos depresijos laikais yra dalyvavę ekskursijoje į Lietuvą. Ši iškyla tada ne tik sugebėjo ištiesti tiltą per vandenyną: joje harmoningai susitiko tokie daiktai vienas ant kito, kurie priešingai elementai, kaip "švelniai autoritarinė" tuometinė Lietuvos vyriausybė ir svečiai atvykėliai, Amerikoje apsaukti, kaip "pažangieji demokratų" ar net "socialistai". Visi, atvykę Lietuvon, vis dėlto buvo tuomet miegli vienos tautos vaikai. "Pirmyn" choro viešnagės, būnant tuomet vasaros atostogose Vakarų Europoje, man neteko matyti ar girdėti. Jos atgarsiai tačiau aidėjo plačiai, palikę Lietuvoje neišdildomo įspūdžio, ne tik laikinoje sostinėje Kaune, bet ir provincijos miestuose bei miesteliuose.

Ir šiandieną, jau 1976 metais, tas pats Kazys Steponavičius dar energingai vadovauja "Pirmyn" chorui, vėl paruošdamas naują pastatymą. Jo choro sastate, kaip minėjome, yra išlikęs vienas kitas, dalyvavęs 1938 metų ekskursijoje (toks yra solistas Algirdas Brazis), chore dainuoja nemažai antrosios ir net trečiosios ateivių kartos atstovų, pvz. solistė Eleonora Zapolienė. Šiaip, suprantama, didžiųjų dalyvių masę jau sudaro vadinamieji "naujieji ateivių".

VLADAS JAKUBENAS

vai". Jų tarpe matyti apyjaunių veidų — jų daugelis gal bus gimę jau nebe Lietuvoje, bet užstame laikotarpyje "pakeliui" į šią kraštą.

Kazys Steponavičius — profesinio išsilavinimo muzikas savo ilgametėje karjeroje, susijusioje su "Pirmyn" choru, yra tapmėlis surištas su operėčiu. Jis pažįsta šio repertuaro muziką, jaučia jos stilių, pažįsta ir operetinius scenos reikalavimus, galėdamas ne tik diriguoti, bet ir režisuoti.

Kiekviena meno sritis turi savo "klasiką". Lengvo, operetinio stiliaus pasaulyje Franzo Leharo vardas aiškiai užima vieną iš centrinių vietų. Neišsamiama melodijų dovana, muzikos sėningumas, mokinėjimas parinkti libretus, kuriems dėkinga substra ta teikia buv. Balkanų karališkos su veiksmu, dažniausiai centralizuotu Vienoje ar Paryžiuje — štai yra ištisai XIX amžiaus galo ar XX amžiaus pradžios Leharo bei kitų autorių operėčių siužetai ir aplinka. "Grafas Liuksemburgas" yra visame pasaulyje žinomas Leharo kūrinys. Idomu vis dėlto, kad kiek mažiau, palyginti, jis buvo praplėstas Amerikoje. Kilus sumanymui Chicagoje statyti šį veikalą, paaiškėjo, kad šiame krašte nesama galimumo išsinauomoti sumažinto simfoninio sastato ("reduced score"), kaip tai lengvai pasiekiamu dideliu kiekiniu kitų garinių operų bei operėčių. Išsinauomavimas pilno orkestro medžiagos iš Vienos būtų pareikalavęs didelių išlaidų, vis vien beveik

ištisinio partitūros perrašymo. Todėl "Pirmyn" choro vadovas K. Steponavičius ryžosi pats vienas visą veikalą iš naujo orkestruoti, pasinaudodamas klavyre kai kur esamais atskirų instrumentų nurodymais, kurie paryškino autoriaus vietomis norėtą spalvą, bet nei kiek nepalengvino milžiniškos pačios partitūros pagaminimo darbo. Tam reikėjo didelės meilės savo muzikiniam darbui. Orkestracija nedideliu, savyje užbaigiam simfoniniam sastatui, kai kur taupiai panaudojant fortepioną, buvo atlikta K. Steponavičiaus pasigėrėtinai, pasiekiant pilno, išlyginto skambesio ir kartu duodant progą, kur reikalinga, atskirai panaudoti nedidelės varinių ar medinių pučiamųjų grupes. Daug kur buvo pasiekti idomūs, greičiausiai klavyre autoriaus pažymėti, solistiniai instrumentų efektai. Bendras skambesys buvo spalvingas, neslopinantis. Pučiamųjų grupės gal galėtų turėti kiek labiau diferencijuotą dinamiką, tačiau to sunku reikalauti bendro uždavinio didumo akivaizdoje.

"Grafas Liuksemburgas" kiek mažiau remiasi choru, kuris buvo tačiau gerai, niuansuotai ir ritmiškai paruoštas; visas veikalo svoris gula daugiau ant solistų. Svarbiausias roles vežė: mūsų scenos veteranas baritonas Algirdas Brazis — Grafas Liuksemburgas, turėjęs neįprasto ilgio rolę, tiek dainavimo, tiek ir rečitatyvinės dalies atžvilgiu. Rôle buvo gerai apvaldyta, gražiai padainuota ir išpūdingai suvaidinta, parodžiusi šį mėgiamą mūsų artistą dar visai gražioje vokalinėje formoje. Mažai nuo jo atsi-

likęs pagal rolę dydį buvo Valentinas Liorentas (kunig. Basil Basilovič), turėjęs daug charakteringos vaidybos, taip pat nemažai dainavimo, parodęs gražios pažangos laisvoje scenos laikysenoje ir dainavime. Savo nemažą rolę tinkamai apvaldė Kristina Milerūtė — Lindquist, Paryžiaus operos primadonos Angelės Didier vaidmenyje. Simpatinę "subretę", su lengvu atitinkamu vokalu ir sceniška išvaizda perteikė Eleonora Zapolienė (Julietė Vermont, modeliuotoja). Albertas Snarskis (menininko Brissard) stiprioji pusė — charakteringa vaidyba, jo balsui esant labiau operetinio pobūdžio. Gražų balsą ir išpūdingą vaidmenį parodė Alvinas Giedraitienė (Grietienė Kokosova). Mažesnės rolės pasirodė Romas Stakauskas — viešbučio užvaizda, Antanas Kovera — Bulgarij pasiuntinys raštininkas, Juozas Vieraitis — notaras ir kiti.

Paties dirigento režisūra buvo sklandžiai praversta atitinkamu stilium, išnaudojant daug komiško efektų. Spektaklis buvo vedamas tvirta, patyrusia ranka, jau premjeroje parodžius gražų tikslumą ir susidainavimą, pilno gyvumo ir išraiškos pasiekiant ant-rame spektaklyje.

Visų svarbiųjų veikėjų idomūs kostiumai buvo suprojektuoti ir pasiūti dirigento žmonos Alės Steponavičienės, ko tačiau visai nebuvo programoje pažymėta. Pastatymo dekoracijos — William Wolsky, antraeilių dalyvių kostiumai — Stanley Warzala; grimas — Alfo Brinkas, Algimanto Dikino ir Stanley Warzala bendrais bruožais atitiko laikotarpio ir stiliaus reikalavimus.

Vienišasis mūsų daileje

Juozo Mieliulio parodai Čiurlionio galerijoje vykstant

Dailininkas Juozas Mieliulis, gyvenantis Chicagoje, nors ir yra pokario metų freiburginės dailės kartos bendraamžis ir bendramokslis, gyvenime kažkaip nesusitapo nei su moksladraugiais, nei su kurio nors madingu vėlesnių pokario dešimtmečių meno sąjūdžiu. Tai dar nereiškia, kad dailininkas pats būtų labai originalus; niekam negiminingas, apsiereikšias dar niekur nematyti. Aš. Toli gražu pirmu žvilgsniu taip nėra. Kaip tik jo drobėse staugia pamatome plonų horizontalių ir vertikalių Čiurlioniškosios "Zvaigždžių sonatos" tyla, kuriuo eina tas pats Čiurlionio sparnuotasis angelas. Kitur vėl tirštai intensyvioji žalios, mėlynos ir geltonai rudos spalvos kalba visai rėdonišku balsu. Negali

nekrūptelti, kai Mieliulio paveikslas detalėje pamatui lyg paties Dalio atneša ir prie kažko astronautinio objekto prikalta žmogų. Žiūrėk vėl — žemėje stipriai stovintis raganosis (Mieliulio labai mėgiamas žvėris) pasikartoja kylančių debesų formą danguje — situacija gana Čiurlioniška.

Ar galima būtų sakyti, kad Mieliulis čia tik neleistinai graibosi kitų? Vargu. Kaip niekas poezijoje neaktina, sakysim, Ezra Pound, kad jis į savo Cantos įterpia išisus kitų poetų tekstus, kiniečius net perspausdindamas kinietišku raštu, taip lygiai neverėtų užspūlti ir Mieliulio. Greičiausiai Mieliulis tai daro visai sąmoningai, kaip ir Pound, iš viso to ir iš savo santykio su kitais stengdamasis sukurti savąją realybę. Ar jam šitai visur pavyksta, tai jau kitas klausimas.

Turint omenyje ypatingus sunkumus, susijusius su "Grafo Liuksemburgo" pastatymu, ypač kad veikalas buvo pirmą kartą statytas su nedideliu, bet savyje užbaigto orkestro palyda naujai pagamintoje orkestracijoje, ir faktą, jog statomas kūrinys buvo naujas visiems jame dalyvavusiems, galime tikrai pasidžiaugti, kad choras "Pirmyn" tebėra pajėgus ir tebetiesia savo lietuviškos kultūros ir kalbos palaikymo darba.

"Grafas Liuksemburgas" praėjusiam šeštadienį ir sekmadienį (kovo 13 ir 14 d.) gausiai patraukė Chicagos publiką — Marijos mokyklos auditorijoje abu spektakliai buvo išparduoti.

Gal vėl būtų neaišku, kodėl antraštelėje Mieliulis pavadintas vienišuoju? Jau šitas epitetas, manytume, tinka net keliais atvejais. Pirmas — iš tikrųjų mūsų išėjimo, o gal net ir tėvynėje pasilikusių daileje Juozas Mieliulis yra nuo visų kitų atokus, išisus dešimtmečius ištikimai užsipyres vienintelis simboliais išreikšto pasamoninio realizmo atstovas. Antra — vienišuoju (gal geriau — vieninteliu) jis yra ir ta prasme, kad į savo, kaip dailininko, pasaukiamą žiūrą ne atsitiktiniu, lengvu ir bohemisku žvilgsniu, bet visu rodenišku mastytojo skvarbumu, statas paradoksiškus būties klausimus ir

ieškas į juos atsakymo. Trečia — vienišasis mūsų dailės gyvenime Mieliulis yra dar ir dėl to, kad savo tapybinį ir filosofinį credo gali išsakyti ne tik drobėje spalvomis, bet ir gražiai paruoštu raštu ir sugestvyviai išreikšta pasakaita. Šių mūsų dailininkuose beveik nepasitaikanti "dorybė" dar galėtume priskirti ir Algirdui Kurauskui, tik kiek kitokiais aspektais negu Mieliuliui.

Tai gal čia, dailininkui Mieliuliui akcentuojant mintį, nukendą paveikslą bei piešinio formą ar aplamai jo apipavidalinimas? Iš tikrųjų, viena ar kita paveikslas detalė gali atrodyti lyg neišbaigta, net primityviai naivoka, lyg pritrūkus meniškojo sugebėjimo. Bet greičiausiai Mieliulis ir čia žiūrova apgauna, sąmoningai suklaidina. Kad jis turi subtilų jautrumą linijai ir šešeliui, liudija ne vienas jo parodoje regimų piešinių. Tačiau spalvos intensyvumas, kitur jos sapniškas išblukimas, figūrų ir erdves komponentai matematiškai išspėsti ne vieno paveikslu visumos ir detalėje. Greičiausiai, kad ir čia Mieliulis tik žaidžia plius ir minus kontrastais, kaip ir pianino (trapumo, švelnumo) sugretinime su raganosių (mėsos kalnių ir besitiliskumu).

Paroda yra apžvalginė, apimanti dešimtmečius. Tai yra progą spėti, kaip vystėsi ir kaip keitėsi Juozo Mieliulio tapyba. Iš matomų ir matytų Mieliulio darbų galima daryti išvadą, kad tai nėra — kiekviena prasme labai

(Nukelta į 5 pusl.)

new!!! NEXT TELLER AVAILABLE SYSTEM

Ar teko kada stovėti eilėje prie pinigų priėmimo-išmokėjimo langelio nepaprastai ilgai vien dėl to, kad asmuo pirmą jūsų turėjo atlikti keletą reikalų? Žinoma, kad esate stovėję, visiems yra tekusi kada nors tokia nelaimė.

Mūsų nauja "Next Teller Available" sistema pašalina laukimą ir užtikrina eilę, kuri nejudą. Su šia sistema savo klientams siūlome

1. Greitesnį patarnavimą ir
2. Pilną privatumą tvarkant reikalus

(Niekas nemato jūsų banko knygėlės ar pinigų)

Stal kaip ji veikia. Viena eilė skirstosi prie visų 13 langelių ir, kai pasiekiate pirmą vietą eilėje, elektroninis krypdis signalas rodo, kur jums eiti. Patarnautojo švieselė parodo, prie kurio ypatingo langelio laisvas patarnavimas.

IS KARTO, KAI ISTOSITE Į EILĘ, JUMS GAL SUSIDARYS ĮSPŪDIS, KAD GALI TRUKTI DAUG ILGIAU, NES STOVITE DAUG ILGESNĖJE EILĖJE, NEGU JOS ESATE PRIPRATĘ. BET JOS GREIT NUSTEBITE IR GERESITĖS, PAMATE, KAD IS TIKRŲJŲ DAUG GREICIAU, NES EILĖ BEVEIK VISĄ LAIKĄ EINA PIRMŲ.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 SOUTH WESTERN AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60636 TELEPHONE: 476-7575

PO KALAVIJO — ŽASIES PLUNKSNA

(Atkelta iš 3 psl.)

1545.VL6 Kulvoj — prof. dr. Abraomas Kulvietis. Hercogas buvo jėdviem šalia profesoriaus, regis, pavadęs ruošti lietuviškąjį katekizmą. Po netikėtos vieno ir antro mirties, jis bus iešojęs naujo ruošėjo, turinčio teologines bei kalbines kvalifikacijas. Bene tuo tikslu hercogas 1545 m. kreipėsi į Zemaičių didiką Joną Bilevičių, prašydamas surasti Mažvydą. Siūlosi prielaida, kad M. Mažvydas, pajautęs paskatą bei entuziazmą ir pramates išleidimo perspektyvą, galėjo Katekizmą pradėti jau 1545 metais.

— Lauktume tšas, sakysim, kad ir tokiu vardu "Martynas Mažvydas Karaliaučiuje", o gal net visos romanų trilogijos, pridėjus ir trečiąjį, "Martynas Mažvydas Ragaineje". Ar šios mūsų viltys gali turėti bent kiek pagrindo?

— Gyveno toks geras ir mano mėgiamas vokiečių rašytojas —

Karl May. Buvo silpnokos sveikatos ir nepasituręs, tai ir leistas į didesles keliones negalėjo. Jis niekad nėra buvęs tose vietovėse, kuriose jo romanų herojai gyvena ir veikė: nei Kurdistane, nei dykumose, nei inku ir Winnetou šalyse, nei Im fernem Western. Tų vietovių Karl May niekad nematė, bet jos ir žmonės tokie tikri, tarsi jis ten būtų gimęs ir gyvenęs: gamtinės sąlygos, papročiai, gyvenimė — viskas tikra.

Man, deja, sunku rašyti apie vietoves, kuriose nesu pats buvęs, kurių nesu matęs. Kernavė ir tos kitos istorinės vietos mano išvaikštinėtos, dviračiu išvaikštinėtos, geruose paveiksluose žiūrėtos neatsižiūrėtos. Man neužtenka žemėlapių ir kieno aprašų (gal nebent tik labai gerų, bet kur jie?). Aš turiu būti toje vietovėje pats stovėjęs ir daireis. Antraip tematai vietos tik migloje, ir pradedu netikėti, kad aš tikrą teisybę rašau; ir mano personažai, užgirsti, ima mur-

mėti, ir aš išsigastu, matydamas, kad jie jau ima atvirai sakyti: mums čia trošku, dūstame...

Dėl to — idant galėčiau parašyti "Martynas Mažvydas Karaliaučiuje" — aš privalau pagyventi Karaliaučiuje bent savaitę, o esu ten kadaį gyvenęs vos vieną vienintelę parą. Ir idant galėčiau rašyti "Martynas Mažvydas Ragaineje", aš privalau pagyventi Ragaineje bent tris dieneles, o niekad ten nesu buvęs nė sapne...

Istorinių bei biografinių duomenų (faktų, žinių) turėčiau kur kas daugiau ir suvis tikrų. Bent anot jo pties:

"... dušas Devs nog iusu nares turėti, Kurias iums ig rankas dēve rediti."

Dar net nepradėjęs ar jau nepadaryčiau fatališkos klaidos, jeigu išdrįščiau tas "dušas redyti"? Jis gi norės turėti ne tik Dievas, bet ir skaitytojas. Dievas — matęs autoriaus sąžiningą trūks, gerus norus ir ypatingai

nepalankias sąlygas — tikiu, man atleistų. Bet skaitytojas....

— Prieš atsiveikinant, būtų dar idomu sužinoti, kokią pagrindinę mintį, kokią ryškiausią akcentą, kokią centrinių taikinių turėjote galvoje, planuodamas ir rašydamas romaną "Martynas Mažvydas Vilniuje".

— Prasty žadei jau nu eit iusump. Suguldiat ijr duota išbrukt. Tadrin tureki kantruma. Bralau milasis, skaitidams tatau žinasy. Knigiesles pačias byla Letuviniukump ijr Zemaičiump. Malane ijr su džiauksmu šita mana darba ijr prakaita už gier prijimkiet. Neužtrukiet, bralei, seseris manes skaityty. Pakarnay prašidams idant I.M. linksma širdy ta priemintumbi. Ius, žmaness, manespi prisiartynkiet. Ijr nekada manes nog iusu neatmeskiet.

Bralau milasis, teduosti humus visiems Panas Dievas, idant butumbit sveiki ijr linksni.

Kultūrinė kronika

Ryškėja Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimo forma

Kad X Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimas įvyks Detroito 1976 m. Padėkos dienos savaitgalį, spaudos atstovams jau buvo paašškinta 1975 m. lapkričio 22. Tą dieną įvyko informacinis posėdis Detroito universitete, prof. dr. Justino Pikūno kabine. Apie tai jau rašyta šiam dienraštyje ir keliuose kituose laikraščiuose.

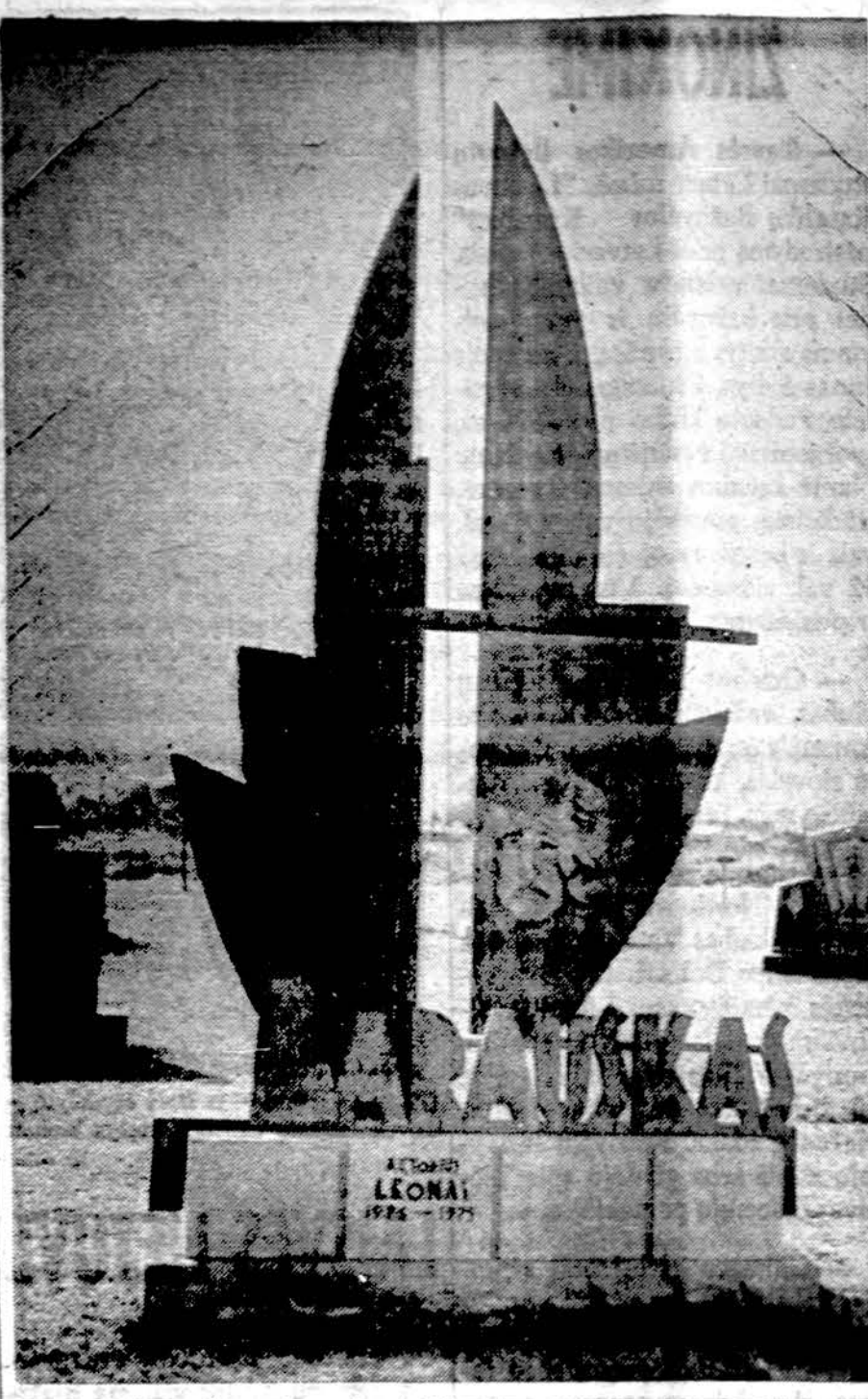
Antrąjį posėdį dr. J. Pikūnas sušaukė š.m. kovo 7, Dievo Apvaizdos parapijos kultūriniam centre. Šalia X LKMA suvažiavimo koordinatoriaus dr. J. Pikūno posėdyje dalyvavo kun. Viktoras Kriščiūnėvičius, Dalia Čechūraitė, Jonas Duncia, dr. Kęstutis Keblys, Aida Smalinskaitė, Viktoras Veselka ir spaudos atstovai, rašę šią korespondenciją.

Posėdžio pradžioje dr. J. Pikūnas pabrėžė, jog suvažiavimas įvyks š.m. lapkričio 25-28 dienomis, ir paašškino, kodėl jis yra apsiėmęs suvažiavimo rengimu rūpintis. Paskelbė tuos suvažiavimo darbuotojus, kurie vienokias ar kitokias pareigas atlikti jau apsiėmė. Štai: kun. V. Kriščiūnėvičius vadovaus religinei sričiai; J. Duncia rūpinsis registracija ir

nakvynėmis; D. Čechūraitė paruoš programą; V. Veselkos rankas atiduos meno parodos surengimas; dr. K. Keblys — jaunimo simpoziumo ar simpoziumų rengėjas. Pavardėmis minėti ir kiti jau pakviesti ar tuoj kviesimi taktininkai, bet apie juos bus galima rašyti, gavus aiškų "taip".

Vienbalsiai nutarta, jog dailės paroda bus Antastazijos ir Antano Tamošaitių jaunimo simpoziumui ar simpoziumams temas dar nenustatytos, bet su jomis nebus ilgai dėsiamas. Suvažiavimo metu numatyti Juozo Brazaičio ir Antano Salio minėjimai ir jau parinkti jų vadovai (pavardžių neskelbsime, iki negausime jų sutikimo). Daug laiko posėdyje skirta pramoginės suvažiavimo dalies svarstyboms. Ką rengti, kad ir orumas būtų išlaikytas, ir LKMA dalyviai su Detroito publika turėtų progą pabendrauti: banketą, balių, koncertą, šokių? Vieningos nuomonės, regis, dar neprieita ir sekančio posėdžio metu reikės dar galvas pasukti.

Dr. J. Pikūnas pranešė, kad jau keletas būsimų suvažiavimo dalyvių siūlomi su paskaitomis ir

Aktorius Leono Barausko antkapiai Ramojuose Mozoliusko sukurti skulptūra Sv. Kazimiero lietuvių kapinėse, Chicagoje. Šį sekmadienį (kovo 21 d.) suena lygiai vieneri metai nuo aktorius Leono Barausko mirties. Jį prisimenant, sekmadienį 12 val. įvyks koplyčioje, Chicagoje, kun. J. Vaisnio, SJ, bus atnaujamasis šv. Mišios. Po Mišių bus vyksta į kapines, kur bus pašventintas antkapinis paminklas. Iš kapinių sugrįžus, jaunimo centro kavinėje rengiamas trumpas Leono Barausko prisiminimas. Aktoriaus bičiuliai, pažįstami ir gerbėjai kviečiami visur dalyvauti.

Nuotrauka V. Noreikos

esą net atsiųstų paskaitų tekstų. Čia jis prašo spaudoje išspėti, kad paskaitų reikalais rūpintis atskirų suvažiavimo sekcijų pirmininkai. Sekcijų pirmininkų pavardės bei adresai spaudoje bus išspausdinti. Tik pas juos paskaitininkai galės registruotis.

I suvažiavimą iš Europos (Romos) atvyks LKMA pirmininkas prof. dr. Antanas Liutimas, SJ, ir dar keli akademijos nariai. Dauguma suvažiavimo dalyvių bus iš JAV ir Kanados.

Sekantį posėdį dr. J. Pikūnas žadėjo šaukti už 5-6 savaites. Tarp suvažiavimo rengėjų ir lietuviškos spaudos atstovų ryšiniui sutiko būti Aida Smalinskaitė.

Nors iki suvažiavimo dar liko apie dešimt mėnesių, jo kontūrai, jo forma jau ima ryškėti. Iki vasaros žadama galutinai suformuoti visą programą.

Alfonas Nakas

LAZDYNŲ PELEDOS SUKAKTIS

Viena iš dviejų seserų, rašiusių Lazdynų Peledos slapyvardžiu — Sofija Pšibiliauskienė — mirė 1926 m. kovo 15 d., taigi nuo jos mirties šiemet sueina 50 metų. Jos mergaitinė pavardė buvo Ivanauskaitė. Buvo gimusi Paragiuose, Šaulių apskr. Jos tėvas buvo dailininkas, literatas, turėjo ryšių su lenkų rašytojais: Konopnicka, Ožeska. Sofija ištikėjo už R. Pšibiliausko ir apsigyveno jo dvare, tėvų kaimynystėje. Vyresnysis buvo alkoholikas, ji ištikėjo aukodamasi, tikėdamasi jį pataisyti. Bet tai nepavyko. Gyveno vargė. Kentėjimas padidino dukters mirtį, jos pačios liga — džiova. Pažintis su P. Višinskiu ugdė joje lietuviškas nuotaikas. Pradėjo bendradarbiauti Ūkininke, Varpe, Vieniškėje. Lietuvininkų, Ūkininkas 1898 išspausdino jos pirmą apsa-

Nauji leidiniai

• AIDAI, 1972 m. vasario mėn., Nr. 2 Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Literatūros apžvalgų ir techninių redaktorių Leonardas Andriekus, OFM., Franciscan Fathers, Kennebunkport, Maine, 04046. Administruoja Ben. Ramanauskas, OFM., 361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Metinė prenumerata 12.00 dol.

Vladas Juodeika savo straipsnyje "Bolševizmo kaina" duoda baisią bolševizmo genocidinę statistiką. Apie partiją tarnaujantį meną rašo dail. Pranas Lapė. Poezija atstovauja su nauju eilėraščių pluoštu Gražina Tulauskaitė, taipgi duodami Aleksio Rannito du eilėraščiai, lietuvių kalbą išversti Bronio Railos. Kalbininkas A. Klimas aptaria "tautos" ir šandien Lietuvoje vartojamos "nacijs" sąvokas, prieidamas išvados, kad nacija mums yra primėstinė. Ypač piktus, taikliai ir akademiškai parašytas yra dr. Jono Griniaus straipsnis "Mėginimas nuvertinti V. Mykolaičio — Putino kūrybą". Autorius čia oponuoja okupuotoje Lietuvoje keliais atvejais Putino kūrybą nagrinėjusiam literatūros kritikui Jonui Lankučui. Grožinei prozai skirti keturi žurnalo puslapiai, kuriuose randame tris apybraižines ištraukas iš Nelės Mazalaitės — Gabienės spaudai paruoštos naujos knygos "Atlantis".

Apžvalginėje žurnalo dalyje rašoma apie pirmąją amerikietę šventąją Elzbieta Oną Bayley Seton, apie neseniai mirusį prof. Pr. Skardžių, apie istoriką ir filosofą Arnold J. Toynbee, apie kongresines rezoliucijas, apie Australijos Lietuvių katalikų federacijos 20 metų sukaktį.

Naujų knygų skyriuje recenzuojama Felikso Jucevičiaus "Mėnas spalvų ir formų žaisme" ir Vinco Liulevičiaus paruošti nauji Lietuvos istorijos vadovėliai. Pridėtos ir kronikinės skiltys "Mūsų butyje".

Numeris papuoštas daugiausia dail. Prano Lapės darbų nuotraukomis.

kymą: "Našlaitė". Gyvendama Vilniuje, savo apsakymus skaitė lietuvių susirinkimuose. Kai kurį laiką dirbo Kauno bažnytinio paveikslų dirbtuvėje. Parašė apysaką "Klauda". Ligoje jos pagalba rūpinosi kun. M. Krupavičius, parūpines jai ir pensiją. Savo kūryboje ji vaizduoja Lietuvos gyvenimo epizodus, susidūrimus tarp kaimo ir dvaro, gyvai pina intrigas siūlą.

• MOSU ŽINIOS, 1976 m. kovo mėn. 14 d., Nr. 5. Lietuvių žurnalo, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Literatūros apžvalgų ir techninių redaktorių Leonardas Andriekus, OFM., Franciscan Fathers, Kennebunkport, Maine, 04046. Administruoja Ben. Ramanauskas, OFM., 361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Metinė prenumerata 12.00 dol.

Pristatomi įvykiai: operetė "Pamario pasaka", Laiškų Lėnė 10 numeris prenumeratuvams kultūrinė popietė, užgaita 10.00 dol.

DURŲ STOGELIAI — DURYS LANGAI — TVOROS

Patikrinkite kainas kitur ir paskambinkit:

KOSTAS BUTKUS
Telef. — 778-2781

LIETUVIŠKAI PUOŠTI PRODUKTAI

TAUTISKAI SPAUSDINTI MARŠKINIAI (T-Shirts) su "Lietuva" () "Lithuania" () be () Jaunuliu: 6 () 8 () 10 () 12 () 14 () 16 () 18 () Vyru: smulkus () vidutinis () didelis () labai didelis () 1—\$5.95 () 3—\$15.00 () 12—\$48.00 ()		
LIETUVOS VALSTYBINIS HERBAS graži kambario sienos dekoracija spausdinta aliejo dažais tiesiog ant ¼ medžio		
ELEGANTIŠKAI PAPUOŠTOS STIKLINĖS (herbas raudonas — vytis permatoma) Patarnavimas Patarnavimas Patarnavimas keturiem (16 stk.) aštuoniem (32 stk.) dvylikai (48 stk.) \$16.50 () \$29.25 () \$43.50 ()		
ALAUS STIKLINĖS (mugs) 4—\$7.75 () 8—\$12.95 () 12—\$16.00 ()		DEGTINĖS STIKLIUKAI (whiskey glasses) 4—\$5.00 () 8—\$7.75 () 12—\$10.00 ()
AUTOMOBILIO ŽENKLIUKAI spausdinti žibantom spalvom ant plastikos su "Lietuva" () "Lithuania" () be () 1—\$2.00 () 3—\$5.00 () 10—\$10.00 ()		

New Jersey rezidentai pridėkite 5% taxamą. Užsakymus žymėkite tiesiog an' skelbimo ir jei reikalinga paaiškinkite atskirai, lietuviškai arba angliškai. Pridėkite čekį arba "money order". Peršuntimo išlaidas apmoka kompanija. Palaukti reikia nuo dviejų iki trijų savaičių.

ATCO GRAPHIC ARTS
Corner Fifth and Raritan Ave., Atco, New Jersey 08004

Pavardė _____
Adresas _____

A. TVERAS
LAKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir taisymas
2046 W. 60th Street Tel. RE 7-1941

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visas mūsų apylinkas. Dėkojame jums už mūsų parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje.

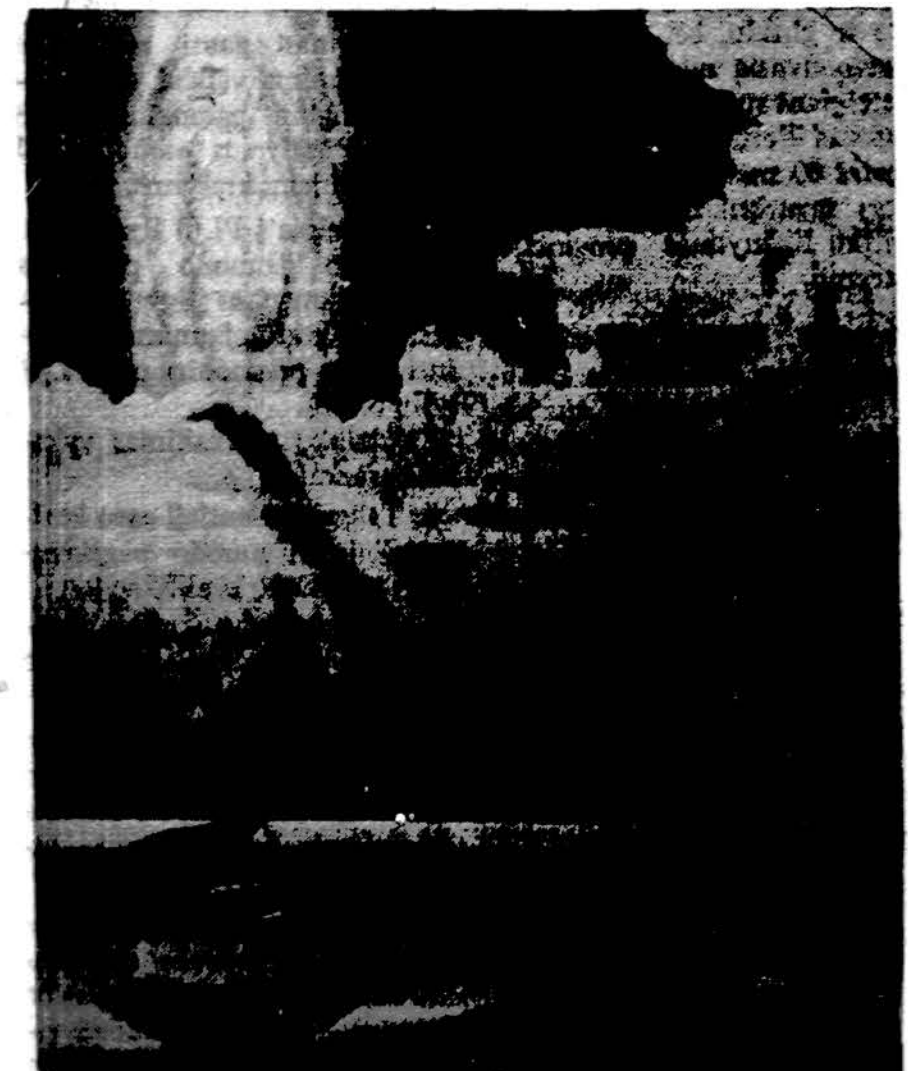
Sąskaitos apmokamos iki \$50,000.00

FRANK ZOGAS
President

MIDLAND SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4040 Archer Avenue
Chicago, Illinois 60632
Phone: 254-4470
Ir 8929 So. Harlem Ave., Bridgeview, Illinois 60455
Tel. 598-9400

5 ½ %
All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7 ½ %
4 Years Savings Certificates Minimum \$5,000.

Juozas Miellulis Raganosis

VIEŠIS MŪSŲ DAILEJE

(Atkelta iš 4 pusl.)

produktųvys dailininkas. Tai ilgai paveikslą tapantis, į pašalius nelakstantis, bet gerokai stabilus tapytojas. Naujausias žingsnis jo dailės kelyje galėtų būti ana kultūrinės vakaronės paskaitoj plačiau jo paties apnekteta ir parodos katalogo viršelyje įrašyta "erdvės kompozicija". Atrodo, kad naujausieji darbai ir yra inspiruoti šios jį apsedusios sąvokos. O pačią sąvoką ar tik nepažadino mūsų kosminio amžiaus atra-

dimai ir vaizdai, kuriuose anksčiau buvusi aštri spalva blanksta iki sapno pilkumos, atverdamas bekrastes erdves, kuriose giedamas himnas saulei, o ji pati lygiai šviečia žmonėms, angelams ir velnams. Šioje vietoje ir paliekame su vaikiška ir filosofiška nuostaba bestovintį dailininką, laukdami tolimesnio jo žingsnio.

Paroda M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje, uždarama rytoj. Šį seštadienį ir sekmadienį atdara nuo 1 val. popiet iki 9 val. vak. k. brd.

4 NAUJOS KNYGOS

Angliškai:

LITHUANIANS IN AMERICA, Dr. A. Kučas \$6.00

THE BROTHERS DOMEIKA, Novel, L. Dovydenas \$6.00

Lietuviškai:

PASAKYTA PARASITA, Prez. A. Smetonos kalbos .. \$10.00

ATSPINDŽIAI UKANUOSE, novelių rinkinys, V. Alantas \$6.00

Visos šios knygos gaunamos pas visus platintojus ir

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS LEIDYKLOJE
395 W. BROADWAY, 60. BOSTON, MASS. 02127
Tel. 268-7730, vakarais — 282-2759

1976 M. EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

# 2 Gegužės 10 — iki gegužės 19	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	\$ 760.00
# 3 Gegužės 16 iki gegužės 24	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
# 4 Gegužės 31 iki birželio 15	Maskva, Vilnius, Ryga	831.00
# 5 Birželio 14 iki birželio 29	Maskva, Vilnius, Roma	1180.00
# 6 Birželio 28 iki liepos 12	Maskva, Vilnius, Ryga, Leningradas	1051.00
# 7 Liepos 5 iki liepos 19	Maskva, Vilnius, Roma	1180.00
# 8 Liepos 12 iki liepos 26	Maskva, Vilnius, Sveicarija	1206.00
# 9 Liepos 19 iki rugpjūčio 2	Maskva, Vilnius, Ryga, Leningradas	1051.00
# 10 Rugpjūčio 9 iki rugpjūčio 23	Maskva, Vilnius, Roma	1180.00
# 11 Rugpjūčio 16 iki rugpjūčio 30	Maskva, Vilnius, Sveicarija	1206.00
# 12 Rugpjūčio 23 iki rugsėjo 7	Maskva, Vilnius, Ryga	1051.00
# 13 Rugsėjo 7 iki rugsėjo 23	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
# 14 Spalio 4 iki spalio 18	Maskva, Vilnius, Ryga	831.00
# 15 Spalio 11 iki spalio 19	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
# 16 Lapkričio 1 iki lapkričio 9	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	777.00
# 17 Gruodžio 7 iki gruodžio 15	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	777.00
# 18 Gruodžio 20 iki sausio 4	Maskva, Vilnius, Ryga	876.00

KAINOS PADUOTOS YRA NUO NEW YORKO ARBA BOSTONO — NUO CHICAGO REIKIA DAR PRIDėti \$119.00

VISAS GRUPES LYDĖS PATYRĖ VADOVĖL VISOS GRUPES BUS 1 DIENĄ VEŽAMOS Į KAUNĄ, TAIP PAT IR Į TRAKUS ½ DIENOS

Lietuvių ekskursija į Meksiką — 7 dienos — tik \$300 (po du į kambarį). Išvyksta gegužės 1, 1976

SKUBĖKITE REGISTRUOTIS — VIETŲ SKAICIS RIBOTASI

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 South Western Avenue
Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9787

Air fares subject to change and/or government approval.

Taip pat darome dokumentus giminių šeimoms į Ameriką pasisvečiuoti.

RED. EMILIJA PAKŠTAITĖ, 2801 W. 38TH ST., CHICAGO, ILL. 60632. Tel. (312) 927-3090

KONSTRUKTYVIOS KRITIKOS LAUKIANT

Kiekvieno stambesnio įvykio rengėjai laukia iš visuomenės atgarsio, vis tiek ar tai būtų teigiami ar neigiami pasisakymai. Jaunimo Kongreso rengėjai taipgi laukia konstruktyvios kritikos, kuria būtų galima pasinaudoti ir iš jos pasimokyti. Tenka nusivilti anoniminiais korespondentais, kurie nesiteikia pasinformuoti ir rašo tik iš neigiamos pusės.

„Naujienu“ š. m. kovo mėn. 12 d. laidoje pasirašęs L.B.S. rašo, kad Kongrese pasigedo progromos apie Lietuvos praeitį. Anot jo, jaunimas turėjo būti informuojamas „kad (Lietuva) buvo virš 120 metų rusų caro pavergta. Kad buvo uždrausta lietuviška spauda. Už jos skaitymą ir mokymą grėse kalėjimai ir Sibiro kančios...“

Jaunimo kongreso atstovai nebuvo lietuvių tautos istorijos analfabetai. Apie tai mus ilgius metus informavo lituanistinės mokyklos, mūsų tėvai, spauda ir pan. Šiuo metu jaunimas trokšta informacijos apie dabartinę Lietuvą. Kongreso rengėjai tą spragą bandė užpildyti, bet L.B.S. savo straipsnyje pasisako: „Gaila, kad III-jo PLJ Kongreso vadovybė nepajėgė pasakyti, parodyti, kokie sunkūs žiaurumai buvo nuo rusų - komunistų pavergimo,

ir kokie yra šiandien“. Kodėl autorius nepasinformavo, kad tarp Kongrese diskutuojamų temų buvo: „Žmogaus teisių pažeidimas Lietuvoje“, „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“, „Sovietinė Lietuvos eksploatacija“, „Lietuvos demografija; rusų kolonizacija“ ir t. t. Jei tai yra autoriaus vadinama „melagystės propaganda“, kokios temos turėtų būti diskutuojamos?

Jaunimo kongreso nutarimai, suprojektuoti ir nubalsuoti pačių atstovų. Jei mūsų jaunimas nesielsiotų nepriklausomos Lietuvos reikalais, ar būtų vienbalsiai priimtas šis nutarimas:

„Jaunimo kongresas pabrėžia, kad pasaulio lietuvių jaunimo pagrindinis uždavinys yra remti Lietuvos gyventojų ir išeivijos lietuvių pastangas atstatyti nepriklausomą Lietuvos valstybę. To siekdamas, Jaunimo kongresas pasisako už kovą prieš rusiškąjį imperializmą Pabaltijy ir pirmą kartą komunistinę santvarką Lietuvoje...“

Autoriaus iškeltas klausimas — kokia Kongreso nauda jaunimui yra mums visiems svarbus. Čia gali būti tiek nuomonių, kiek Kongrese dalyvių. Laukiame, kad tie dalyviai viešai pasisakytų ir tolerantiškai įvertintų. E. P.

LIETUVIŲ JAUNIMO SĄJUNGOS VAKARIŲ APYGARDOS METINIS SUSIRINKIMAS

Vasario 29 d. šv. Kazimiero parapijos mokykloje, Los Angelese, įvyko metinis JAV LJS Vakarų apygardos susirinkimas. Susirinkime dalyvavo 30 jaunuolių, kurie aktyviai reikšėsi diskusijose ir statė klausimus pereinantis kademijos valdybos nariams.

Susirinkimą pravedė stud. Vytautas Bandžiulis, Jaunimo sąjungos pirmininkas Los Angelese. Jis padėjo visiems už atsilankymą ir perskaitė numatytą susirinkimo darbotvarkę. Visų komisijų pirmininkai paaiškino susirinkusiems savo įgyvendintus pereinamųjų metų projektus ir pasisakymus.

Jūratė Pažėraitė, vicepirmininkė kultūriniais reikalais, pranešė apie pereinamais metais įvykusią meno parodą. Parodoje dalyvavo 10 jaunųjų Los Angeles lietuvių menininkų. Parapijos salėje buvo iškabinti įvairūs paveikslai, akvarelės, nuotraukos, net keramikūros. Buvo ir skulptūros bei audinių. Jūratė visiems priminė, kad paroda buvo gausiai lankoma ir gerai įvertinta. Meno paroda buvo suorganizuota Jaunimo kongresui paremti. Parodos JAV LJS Vakarų apygarda surinko daugiau kaip 250 dol.

Antrą pranešimą padarė mokytoja Irena Žukaitė, kuri buvo Jaunimo sąjungos jaunimo kon-

gresui aukų rinkimo vajuos pirmininkė. Dirbdama su J. Pažėraite ir JAV LB Vakarų apygardos pirmininku Jonu Činga, Irena Žukaitė pravedė labai sėkmingą vaju. Paminėjo, kad Pasaulio Lietuvių paskelbta, jog iš visos Amerikos tiktai Vakarų apygarda pilnai išpildė kvotą, net ją peržengdama — 117 proc! Dar paminėjo, kad valdyba išsiuntė aukotojams padėkos korteles. I. Žukaitė padėjo visiems jauniesiems aukų rinkėjams už talką Kongresui.

JAV LJS Vakarų apygardos iš-

JAV-LJS Vakarų apygardos pereinamųjų metų valdyba: (pirmoji eilė) iš kairės stud. Vincas Skirius, I. d., stud. Linas Kojelis, Inform. ved., stud. Vytautas Bandžiulis, pirmininkas, (antrą eilę) mokytoja Irena Žukaitė, Kongreso reikalų vedėja, stud. Asta Grakauskaitė, sekr., stud. Rūta Bikienevičiūtė, vicepirmininkė. Trūksta Jūratės Pažėraitės. Nuotrauka L. Kojelio

ŽINOKIME

— Šiaurės Amerikos lietuvių studentai šiemet minės „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką“ pasirodymą prieš ketverius metus. Studentai valandų valandas budės prie bažnyčių ir ten praeiviams skaitys Kroniką. Chicagoje Linas Sidrys, Chicagoje Universiteto studentų klubo pirmininkas, suorganizavo budėjimą prie Holy Name katedros miesto centre. Budėjimas prasidėjo vakar 8 val. vak. ir baigsis rytoj (sekmadienį) 12 val. vidurdienį. Visi nueikime ir prisidėkime.

— Omahos lietuvių studentų klubas, vadovaujamas Danguolės Antanelytės, organizuoja studentų stovyklą, kuri įvyks š. m. rugpjūčio mėn. pradžioje.

— Rimanto Genčiaus vadovaujamas Northern Illinois universiteto klubas Vasario 16 proga supažindino DeKalb Illinois apylinkės parapijas su Lietuvos tikinčiųjų problemomis ir skatino kunigus ir kitus dvasiškius apie tai informuoti parapijų narius. Maždaug 16,000 bažnyčių lankytojų skaitė arba girdėjo apie Lietuvos tikinčiųjų persekiojimus.

— Chicagos studentai ruošia Pabaltiečių jaunimo studijų dienas š. m. spalio mėn. pabaigoje. Bus diskutuojamos šios temos: JAV užsienio politika, Dviejų kultūrų konfliktas ir etninis švietimas.

— Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos Rysų centras ir Kent valstybinis universitetas ruošia trečiąją lituanistinių studijų stovyklą rugpjūčio mėn. 15-27 d. d. Loyola of the Lakes rekolekciujų namuose, netoli Kent, Ohio. Kursus dėstys istorijos, kalbos ir literatūros žinovai. Visas lietuviškai kalbantis, rašantis ir skaitantis studentinio amžiaus jaunimas prašomas kreiptis:

PLJS Rysų centras
2422 West Marquette Road
Chicago, IL 60629
telefonas: (312) 476-0601

— Lietuviškai nekalbančiam jaunimui Kent valstybinis universitetas ruošia dešimties savaičių lietuvių kalbos kursą. Galima gauti nuo 4 iki 12 valandų universitetinių užskaitų. Dėl platesnės informacijos kreiptis: Kent State University Critical Languages Program 119 Bowman Hall

— Paremkite PLJS Rysų centro veiklą. Atsilankykite į „Grandinėlių“ koncertą Chicagoje kovo mėn. 27 d. Marijos auditorijoje, 7 val. 30 min. vak. Bilietai gaunami Vaznelių prekyboje — Gifts International.

keturis jaunimo šokius: Velykų šokius, Kaukių balių, „Ausiukų-Jenkiukų“ šokius, kai atvyko Kongreso atstovai iš Australijos, ir Kalėdų šokius. Visi vakarai buvo sėkmingi. Pranešta, kad per JAV LB Los Angeles apylinkės metinį susirinkimą, kuris įvyks kovo 28 d. parapijos salėje, Los Angeles Jaunimo kongreso atstovai praneš apie Kongresą ir rodydys skaidres.

Po pranešimų, pirm. Bandžiulis pravedė mandatų komisijos rinkimus. Mandatų komisiją sudarė R. Zukas ir S. Stančikas, kurie pravedė naujos valdybos rinkimus. Į naują valdybą išrinkti: V. Bandžiulis, R. Bikienevičiūtė, I. Buženaitė, A. Grakauskaitė, L. Kojelis, V. Skirius, T. Stančikas, V. Vilkas ir I. Žukaitė. Valdyba greitai susirinks ir pasiskirs tų pareigomis.

Nors Los Angeles miestas yra geografiškai labai toli nuo didžiųjų Amerikos lietuvių centrų, šis korespondentas mano, kad jos jaunimo sąjungos veikla turėtų būti pavyzdys net visom kitom kolonijom.

Korespondentas

Diana Strimaitytė ir Dalė Rydelytė — Grandinėlių šokėjos scenoje. Clevelando Grandinėlių Chicago matys ateinantį seštadienį (kovo 27 d.) Nuotrauka Jono Garlos

LAISVĖS LIETUVIAMS KATALIKAMS!

Nors nei Lietuvos valstybės, nei lietuvių tautos visuma niekada nebuvo krikščioniška, tikėjimas daugeliui buvo ir tebėra pagrindinis laisvės ir kūrybos šaltinis. „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“ atskleidžia gilaus tarpasmenio ryšio sukurto tikinčiųjų bendruomenės atsparumą ir kviečia net netikinčius saugoti ir ginti pagrindines žmogaus teises.

Krikščioniškosios Lietuvos įstovai, prasidėjusi, kai buvo pakrikštytas pirmasis lietuvis, šiais metais žymi dvi reikšmingas suka-

tis. Prieš 725 metus krikštą priėmė Lietuvos karalius Mindaugas. Jo siekimas ne tik iškelti Lietuvą pasaulio tautų šeimoje vienybėje ir ginklu, bet ir apsaugoti lietuvių dvasią nuo svetimų įtakų, steigiant nuo kitų tautų nebręžiantis lietuvių vyskupiją, buvo prieš 50 metų galutinai vainikuotas savarankiškos Lietuvos Katalikų Bažnytinės provincijos sudarymu.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė skelbia šiuos metus Lietuvos Katalikų Bažnyčios metais. Mes jungiamės, kviesdami juos minėti visą lietuviškąjį jaunimą: asmeniškai, susirinkimuose, suvažiavimuose studijuojant Lietuvos Katalikų Bažnyčios padėjį; persekiojimo faktų skleidimu, kovojant už brolių ir sesių tikėjimo ir religinės išraiškos laisvę, kuriant, atnaujinant ir stiprinant tikinčiųjų lietuvių bendruomenes laisvame pasaulyje.

Tėvynėje Laisvės, Laisvėje Tėvynės—

Jaunimo žygių už tikėjimo laisvę

Romualdas Bubiys, pirmininkas

1976 m. vasario mėn. 16 d.

Is Omahos lietuvių studentų klubo: Rūta Jaudegytė, Vytas Mackevičius ir Terešė Gaidelytė. Nuotrauka Vitalio Gaidelio

Is Omahos lietuvių studentų klubo: Algis Drazdys, Algirdas Antanėlis, Rūta Radžionaitė ir Regina Stankutė. Nuotrauka Vitalio Gaidelio

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO TREČIOJO KONGRESO NUTARIMAI

(Tęsinys)

Jaunimo bendradarbiavimo reikalu

5

Jaunimo kongresas, siekdamas užtikrinti nuolatinį ryšį ir glaudų bendradarbiavimą tarp įvairių kraštų lietuvių jaunimo, steigia ryšinių tinklą, kuris skatintų jaunų bendradarbių ir veiklos reikmenų pasidalinimą tarp kraštų. Ryšiniai skiriami kraštuose, kur yra lietuvių jaunimo, šia tvarka:

a. Ten, kur veikia LJS siūloma, kad krašto LJS valdyba kvieštų ryšininą valdybos narių;

b. Ten, kur LJS nėra, bet kraštas yra atstovaujamas III PLJK, krašto atstovai iširenka ryšininą iš savo tarpo;

c. Kituose kraštuose, kur nėra LJS, ryšininą kviečia PLJS valdyba.

Krašto jaunimo ryšiniai artimai bendradarbiauja su PLJS valdyba ir PLJS Rysų centru, nukreipdami jiems savo krašto jaunimo prašymus ir stengdamiesi atlikti valdybos bei Rysų centro pageidavimus. Ryšiniai

a. rūpinasi gauti tiktininkų krašto jaunimo veiklai sustiprinti ir stengiasi patenkinti PLJS valdybos prašymus parūpinti tal kininkų kitiems kraštams,

b. nukreipia į PLJS Rysų centrą krašto jaunimo prašymus veiklos reikmenims įsigyti ir stengiasi kitų kraštų jaunimui parūpinti tokių priemonių per PLJS Rysų centrą.

Talkininkų pasikeitimas vyksta šia tvarka:

a. Talkos prašantieji savo krašto ryšinininkui nurodo pageidaujamą talkininkų kvalifikaciją;

b. Ryšinininkas nukreipia prašymą į PLJS valdybą, kuri ieško tinkamų kandidatų;

c. Kandidatai į talkininkus prisistato PLJS valdybai, kuri drauge su PLB valdyba atranka tinkamiausią. Sprendimui turi pritariti talkos prašantieji;

d. PLB valdyba sudaro darbo sutartį, kurią pasirašo talkininkas, PLB valdyba, PLJS valdyba ir prašantieji. Joje nurodomi finansiniai išpareigojimai, darbo apimtis ir talkininko bei prašančiojo atsakomybės;

e. Talkininkas palaiko nuolatinį ryšį su sutartį pasirašiusiais ir per PLJS Rysų centrą informuoja visu kraštų ryšinininkus;

f. Atliekę savo pareigas, talkininkas pateikia savo darbo ir finansinę apyskaitą, o ji kvietusi jį pateikia jo atliktų darbų įvertinimą raštu sutartį pasirašiusiems. Kraštų ryšinininkai informuojami per PLJS Rysų centrą.

PLJS valdyba rūpinasi, kad iki 1976.VI.30 pilnas ryšinininkų sąrašas būtų sudarytas ir įteiktas PLJS Rysų centrui, kuris jį išsiuntinė visų kraštų ryšinininkams.

6

Jaunimo kongresas skatina LJS vienetus ir jaunimo organizacijas sudaryti sąlygas kitų kraštų jaunimui dalyvauti jaunimo vadovų kursuose ir stovyklose.

7

Jaunimo kongresas, pripažindamas menininkų bei menininkų vienetų svarbą lietuvių kultūros išlaikymui, skatina juos ir toliau bei dažniau lankyti lietuvių, išsiskleidžiusius po platųjį pasaulį. Ju keliaus prisideda prie lietuvių ugdymo, ypač jaunimo tarpe. Pageidaujama, kad jie apie savo keliones praneštų PLJS Rysų centrui, kuris informuos visų kraštų ryšinininkus.

(Bus daugiau)